МЕТОДОЛОГИЯ И ИНСТРУМЕНТАРИУМ

ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА МЛАДЕЖКИТЕ ПОЛИТИКИ НА ОБЩИНА БРЕЗНИК.

1.Въведение

1.1 Актуалност на изследваната проблематика

По принцип темата за младежта е вечна. Всички общества обръщат внимание на подрастващите поколения и полагат грижи за тях. В съвременния свят дори говорим вече за политики за младежта и създаване на условия за адекватно включване на младежите в социалния и политическия живот. Специално за България има разработени и публикувани различни изследвания на младежка тематика. В този контекст изследваната проблематика е не само актуална, тя може да способства запълването на изследователска празнота по темата, а също така изводите да бъдат и своеобразен коректив за практиката в България.

1.2. Обща информация за проекта

Проектът цели принос към подобряване на формулирането и реализирането на младежките политики на местно ниво на територията на община Брезник. Тази цел ще се постигне със следните дейности: Предвиждане на проучване и регистриране на младежките ресурси в общината по дейност; Разработване на Методология и инструментариум за мониторинг и оценка на младежките политики на общинско ниви по дейност; Кръгла маса за приемане на Методологията дейност; Граждански Мониторинг на община Брезник за общинските младежки политики – дейност; Кръгла маса за Младежки политики с представяне на Доклад с препоръки за моментното състояние на община Брезник –дейност; Всички тези дейности ще бъдат в съответствие с Европейските и национални стандарти и добри практики, на базата на мониторинг, обратна връзка, партньорство и отправяне на препоръки от страна на гражданското общество. Целевите групи, към които е насочен проекта, включват общинските власти, отговорни за местната младежка политика, гражданските организации (младежки и работещи с младежи), както и широката общественост в община Брезник. Повишаване на капацитета на кандидата за граждански мониторинг и застъпничество по отношение на младежки политики, като една от мерките за устойчивост и мултиплициране. Основни продукти на проекта са Методология и инструменти за оценка на младежката политика на

общинско ниво и Доклад от гражданския мониторинг на общинските младежки политики, които ще бъдат достъпни чрез публикациите, включително и онлайн.

Продължителността на проекта е 16 месеца.

1.3. Разработване на Методика и инструменти за граждански мониторинг и оценка на младежката политика в община Брезник

Дейност

Разработване на Методология и инструментариум за мониторинг и оценка на младежките политики на община Брезник.

Описание

С тази дейност целим да разработим критерии за оценка на местни младежки политики на базата на европейски и национални стандарти и добри практики. Освен това искаме да създадем общ (унифициран) механизъм и инструментариум за оценка на база критериите, включително, чрез обратна връзка от страна на гражданите – обект на тези политики.

Целеви групи към които ще се насочим са: граждански организации – младежки и работещи с младежи НПО.

Нашият опит показва, че в страната няма общо приети критерии и методика за оценка на младежката политика на ниво община. Това определено е една от причините за незадоволителното състояние в тази област. Разработването на критерии, които ще се използват е важно, защото ще дадат обща база за сравнение и ще позволи да се отрази контролът от страна на гражданското общество. На база на тези критерии е необходимо да се разработят средствата и механизмите за осъществяване на оценяването на качеството и ефективността на младежките политики на ниво община, които да дават достатъчно ясен и обективен резултат, който може да служи за надеждна обратна връзка. Фокусът на методиката ще бъдат младежките политики на общинско ниво.

Тази дейност е свързана с разработване на механизми и инструментариум за граждански мониторинг върху действията, решенията, и политиките по отношение на младежта, в случая провеждани на местно ниво в община Брезник.

Начин на изпълнение

Дейността е възложена на експерти с необходимия опит и експертиза за да изработят инструментариума за младежкия сектор и младежките политики. Той ще се осъществи на два етапа.

През първия етап експертите ще проучат наличния европейски и национален опит и добри практики в оценка на младежки и други публични политики на различни нива. Ще се конкретизират критериите, подходящи за целевото ниво (община) и съответстващи на българските политически документи в областта на младежта, ще идентифицират източниците на информация и на обратна връзка, ще разработят методиката, инструментариума и механизми за осъществяване на независим граждански мониторинг и оценка.

Вторият етап е представянето на изработения продукт пред експерти по младежки дейности на предвидената за целта Кръгла маса (дейност 3), както и редактирането/допълването му, ако това се налага в резултат на срещата.

Резултат

Резултат от дейността ще бъде разработена Методика и инструменти за оценка на младежката политика на общинско ниво в Брезник.

2.Младежка политика

2.1.Определение

Какво всъщност означава термина "младежка политика"?

Кои са основните елементи на политиката за младежта - трябва ли да бъде разработвана и прилагана на местно, регионално или национално ниво?

Съществуват ли общи неща на младежката политика - някакви общи показатели за това какво трябва да включва?

Младежката политика трябва да отразява предизвикателствата и проблемите пред които са изправени младите хора в прехода си от детството до зрелост. Тя трябва да се основава на политическите цели и насоки, приети от местните органи за самоуправление, националното правителство и междуправителствените организации. Европейският младежки форум (платформа за международни неправителствени младежки организации и националните младежки съвети в Европа) разбира политиката за младежта като набор от политически мерки, насочени към подпомагане на развитието на младите хора за постигане на пълния им потенциал. Т.е. младежката политика трябва да се основава на предпоставката, че всеки млад

човек има свои собствени компетенции и таланти и че подхожда към младите хора не като проблемна група, а като носители на права. Затова Европейският младежки форум избягва подход, при който младите хора се възприемат като проблем в обществото и политиката за младежта като средство за решаване на този проблем. Макар и да не отрича, че в обществото има млади хора, които са изложени на риск и поради това се нуждаят от целенасочени мерки, Младежкият форум подчертава, че младежката политика следва да е насочена към всички млади хора.

2.2. Младежката политика в Европа и България

Целта на младежките политики е да се гарантира възможността и качеството на всички процеси, които позволяват да се говори за упражняване на пълноценно гражданство. Ето защо тя трябва да благоприятства еманципацията на младежта, разбираема като достъп до прилично жилище и работа, но също така да е получила качествено образование, да има достъп до култура и да не бъде обект на какъвто и да е вид социално изключване.

Оценката на всички политики за младежта трябва да включва елементи, които да отчитат ефективността на действията, предприети от гледна точка на интегритета, за да се благоприятстват възможностите за еманципация на младежта и с това пълноценно гражданство.

В Закона за младежта на Р. България се определят функциите и принципите на държавната политика за младежта. В чл. 2 тя се определя като целенасочена и последователна дейност на държавата, общините, младежките организации и обществото, която има за цел създаване на благоприятни условия за пълноценно личностно развитие на младежите и участието им в обществения и икономическия живот, както и приобщаването им в управлението на местно, областно и национално ниво чрез дейности, насърчаващи развитието на младежите в страната. Основните принципи на държавната политика за младежта, включени в нормативния документ, са:

1. Законност, прозрачност, равнопоставеност, целенасоченост, системност и последователност на политиките на държавата, общините и обществото за развитие на младежта;

2. Координиране на политиките за младежта в сферата на образованието, социалната политика, здравеопазването, културата, спорта, правосъдието, вътрешните работи и отбраната;

3. Координиране на държавната политика за младежта с политиката за младите хора, осъществявана от и в рамките на Европейския съюз, Съвета на Европа и Организацията на обединените нации;

4. Интеграция на политиките за децата и младежта;

5. Гарантиране на диалог и участие на младежите при формирането на политиката за младежта;

6. Свобода на сдружаване на младежите, свобода на младежките инициативи, самоуправление на младежките организации;

7. Децентрализация на политиките за младежта. Националната стратегия за младежта 2021-2025 и проекта за Националната стратегия за младежта 2021-2030, който все още не е приет е ориентирана към младите хора на възраст от 15 до 29 години.

Стратегията обхваща 13 направления за анализ на състоянието на младите хора в страната:

1. Демографска перспектива

2. Формално и неформално учене

3. Младежка заетост

4. Икономическа активност и предприемачество

5. Достъп до информация и услуги

6. Гражданска активност

7. Младежко доброволчество

8. Здравословен начин на живот

9. Младите семейства

10. Социалното включване на младите хора

11. Младежката престъпност

12. Младите хора в малките населени места и селските райони

13. Управление на младежката политика

Стратегията си поставя 9 цели:

1.Насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора

2. Подобряване на достъпа до информация и качествени услуги

3.Насърчаване на здравословния начин на живот

4.Превенция на социалното изключване на млади хора в неравностойно положение

5.Развитие на младежко доброволчество

6.Повишаване на гражданската активност

7.Развитие на младите хора в малките населени места и селските райони

8.Развитие на междукултурния и международен диалог

9.Повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността.

МНОГОСЕКТОРНА ПОЛИТИКА ЗА МЛАДИТЕ ХОРА

Широкият обхват на проблемите, които засягат младите хора, налага прилагането на многосекторен подход в политиката за младежта. В тази връзка тя не може да отбележи напредък без успешното сътрудничество с други сектори, като образованието, трудовата заетост, равнопоставеността на половете, здравеопазването, конкурентоспособността и др. Многосекторният подход следва да бъде развиван на национално, регионално, областно и общинско ниво чрез включване на целенасочени дейности в подкрепа на развитието на младите хора в секторните политики и осигуряване на възможности за конструктивен диалог с тях при формулирането, изпълнението и оценката на младежката политика.

2.2.1. Целева група на младежката политика

Според българското законодателство „младите хора“ са на възраст от 15 до 29 години - § 1 от допълнителните разпоредби на Закона за младежта

2.2.2. Европейско и национално законодателство

Младежта е сред приоритетите на социалната визия на Европейския съюз. Младите хора не са досадна отговорност, а важен ресурс за обществото, който може да бъде мобилизиран, за

да се постигнат по-високите социални цели. Европейската младежка политика се гради на различни стратегически документи, между които:

- Европейски пакт за младежта (2005) за подобряване на възможностите за развитие на знанията, мобилността, заетостта и социалното включване на младите европейски граждани.

В областите на младежката политика е възприет отвореният метод на координация (ОМК). С нормативните документи разработени от Европейската комисия относно рамката за европейско сътрудничество по въпросите на младежта се поставят следните общи цели: създаване на повече равни възможности за всички млади хора в областта на образованието .

Пазара на труда и насърчаване на тяхната активна гражданска позиция, социално приобщаване и солидарност.

-Стратегия на ЕС за инвестиране в младежта и за мобилизиране на нейния потенциал, насочена към създаване на повече възможности за младежта в областта на образованието и трудовата заетост, подобряване на достъпа и пълноценно участие на всички млади хора в обществения живот и насърчаване на взаимната солидарност между обществото и младите хора.

- Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, приета от Конгреса на местните и регионалните власти на Съвета на Европа

-Резолюция CM/Res за младежката политика на Съвета на Европа с три основни приоритета за бъдещата политика и действие на Съвета на Европа в младежката област - права на човека и демокрация, съвместен живот в общества на различията и социалното включване на младите хора.

Както вече стана дума, по отношение на младежката политика Европейския съюз прилага т.нар. Отворен метод на координация (ОМК). Основната идея на отворената координация е:

• координиране на политиките вместо тяхното законодателно уреждане;

• откритост за най-различни актьори, политики и методи;

• прозрачност и публична видимост.

Като страна член на ЕС Република България прилага ОМК и синхронизира националните си младежки политики с тези на Европейския съюз.

НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

В Закона за местно самоуправление и местната администрация липсват текстове, които да определят функциите на Общините в сферата на разработване и прилагане на общински младежки политики. Дори в чл. 17, който определя в изброените сфери на компетентности младежките дейности липсват. Проучване на административната структура на общините в България показва, че в повечето случаи младежките дейности са обвързани със спортните. Обикновено дейността е възложена на 1 експерт или специалист, който съвместява функционално „Младежки дейности и спорт“. В много голяма степен тези общински служители са бивши спортисти или имат спортен профил. Има и общински администрации, в които липсва конкретен служител и младежките дейности са вменени като ангажимент на заемащ ръководна длъжност – началник на сектор, отдел или директор на дирекция.

Всяка Община разработва Устройствен правилник за своята дейност като в него се включва информация за структурата на съответната административна единица, както и функционалната характеристика на административните звена (дирекции, отдели, сектори). В същото време в Закона за младежта са определени функции на кметовете на общини, които да отговарят за провеждането на общинската политика за младежта в съответствие с държавната политика за младежта (чл. 15. ал.1). Чл. 15.(2) (Изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 2.08.2013 г.) гласи: Кметовете на общини работят в тясно сътрудничество с Министерството на младежта и спорта, с областните управители и с младежките организации, когато се разглеждат въпроси, свързани с политиката за младежта. Този текст определя вертикалните и хоризонталните връзки на кметовете със заинтересованите страни, без обаче да определя начинът, по който се осъществява сътрудничеството. На кметовете на общини им е вменен и ангажимент да анализират състоянието на младежта в общината и да изготвят проект на общинския годишен план за младежта (ал.3). В следващия текст се определят сроковете за изпълнение на възложените ангажименти - ежегодно до 31 януари кметовете на общини предоставят на областните управители общинския годишен план за младежта за текущата година и отчет за изпълнението на дейностите, насочени към младежите на територията на общината за предходната година.

Алинея 5 е свързана с ангажимента на кметовете на общини да изпълняват общински планове и програми за младежта, разработени за съответната календарна година. Законът за младежта дава възможност на кметовете на общини при провеждане на общинската политика за младежта те да бъдат подпомагани от общински консултативни съвети по въпросите за младежта, създадени с решение на общинския съвет. Този текст създава условия за осъществяване на партньорство и междусекторно сътрудничество между различните

заинтересовани страни и ангажираните с младежката политика институции и организации. Текстът не е със задължителен характер, което прави изпълнението му въпрос на инициатива от страна на кметовете, а не императивно възложен ангажимент. Чл. 16. от Закона за младежта описва процедурите за приемане на общински план за младежта, както и неговото съдържание. Определя се Общинският план за младежта да се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината след съгласуване с общинския консултативен съвет по въпросите за младежта, където такъв е създаден. Възлага се на Общинския план за младежта да служи за определяне на целите и приоритетите на общинската политика за младежта, както и финансовите ресурси за неговата реализация в съответствие с Националната стратегия за младежта. Съдържанието, което се очаква от Общинския план за младежта, е:

1. анализ на предизвикателствата пред младежта в съответната община;

2. приоритетите и специфичните цели за провеждане на общинската политика за младежта и мерки за постигането им;

3. описание на дейности, които допринасят за постигане на целите на Националната стратегия за младежта;

4. организация и координация на дейностите за постигане на целите;

5. действия по наблюдение, оценка и актуализация на общинския план за младежта;

6. реда и начина за осигуряване на информация и публичност на плана.

2.2.3. Европейски и национални стратегически документи

Ревизирана Европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите В преамбюла на Ревизираната европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите ясно се посочва, че ефективното участие на младите хора е от основно значение за здраво и демократично общество. Това участие е особено важно днес, в условията на наблюдаваното през последните години все по-слабо ангажиране на младите хора в традиционните политически процеси. Интересът на младите хора към политиката ще бъде възобновен едва когато правителствените политики на национално, регионално или местно равнище започнат да отразяват младежките реалности. Младите хора имат право да се включват в демократичните структури и процеси на нашите общества. Те имат право да заявяват публично позициите си и да вземат собствени решения по въпроси, които ще засягат самите тях и техния живот. За тази цел, обаче, на младите хора не бива да се гледа като на жертви и уязвима група, която се нуждае от закрила, или като на обекти на намеса на възрастните, които приемат,

че знаят кое е най-доброто за младите хора. Именно в този дух е подходът, възприет от Ревизираната харта, която препоръчва подходяща подкрепа и ангажираност за изпълнение на политиките и практиките за младежко участие. Само по този начин властите могат да избегнат риска от чисто формално приобщаване за участие на младите хора. Участието на младите хора приема много и различни форми, от доброволческа работа до активно участие в организации, от участие в неформално образование до провеждане на различни кампании.

Ревизираната харта на Конгреса е насочена конкретно към насърчаване на участието на младите хора на местно и регионално равнище чрез предоставяне на конкретни идеи и инструменти. Тя не дава конкретни предписания, които да бъдат следвани стъпка по стъпка, за постигане на ефективно участие на младите хора, тъй като ситуациите са различни в различните страни,– всъщност, ситуациите се различават и в различните общности. Поради това на Ревизираната харта трябва да се гледа като на съвкупност от принципи, добри практики и насоки за подобряване на участието на младите хора на местно и регионално равнище. Независимо че Ревизираната харта не е правно обвързващ инструмент, Комитетът на министрите на Съвета на Европа прие препоръка, която подкрепя нейното изпълнение, което означава, че държавите-членки имат моралната отговорност да я изпълнят, макар и да не са правно обвързани с такова задължение. Със своя Декларация от 29 юли 1999 г. Народното събрание на Република България препоръча на органите на изпълнителната власт и на местното самоуправление да прилагат принципите на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, приета от Конгреса на местните и регионалните власти на Съвета на Европа (ревизирана през 2003 г. по искане на младите участници в конференцията на тема „Участието на младите хора в техните градове и региони“, организирана от Конгреса в Краков (Полша) през март 2002 г. за отбелязване на десетата годишнина на Хартата

На национално ниво се прилага Национална стратегия за младежта. Тя е ориентирана към изграждане и реализиране на единна, последователна и устойчива младежка политика в България, основана на многосекторния подход, междусекторното сътрудничество и съвместното управление с младите хора на национално, регионално, областно, общинско ниво. Стратегията е разработена в следните направления

- Демографска перспектива
- Формално и неформално учене
- Младежка заетост
- Икономическа активност и предприемачество

• Достъп до информация и услуги

• Гражданска активност

• Младежко доброволчество

• Здравословен начин на живот

• Младите семейства

• Социално включване на младите хора

• Младежка престъпност

• Младите хора в малките населени места и селските райони

• Управление на младежката политика

В документа се обръща внимание и на:

- Ролята на общините.

Активността на кметовете и общинските съвети в изпълнение на Националната стратегия за младежта ще осигури по-висока степен на отзивчивост към нуждите на младите хора и съответствие с принципите на Европейската харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите. Кметовете на общини осигуряват отчетност, публичност и прозрачност на общинските политики за развитие на младежта. Общинските съвети и кметовете на общините си сътрудничат с териториалните структури на централни държавни органи и гарантират участието на младите хора при формулирането, изпълнението и отчитането на общинските политики за развитие на младежта.

- Ролята на младежките организации

Младежките организации осигуряват младежко участие и представителство при формулирането и изпълнението на политиките за младежта. Младежките организации работят в тясно сътрудничество с централните, регионални и местни органи.

- Младежко представителство

В изпълнение на Препоръка на Комитета на министрите на Съвета на Европа към държавите-членки за ролята на националните младежки съвети в развитието на младежката политика и стандартите, установени в Европейската харта за участието на младите хора в

живота на общините и регионите, приета от Конгреса на местните и регионалните власти на Съвета на Европа, представителството на интересите на младите хора във формирането, изпълнението и оценката на публичните политики може да се структурира чрез младежки съвети

Младежките съвети координират интересите на младите хора в различни области – образование, култура, спорт, екология, здравеопазване, труд и социална политика, неформално обучение, свободно време и развитие на местните общности, чрез:

• участие във формирането, осъществяването и оценката на младежка политика;

• застъпнически кампании;

• международното младежко общуване;

• сътрудничество с общинските и държавните органи и администрация.

Необходимо е да се гарантира представителност, публичност и отчетност в дейността на младежките съвети.

2.2.4. Младежка политика базирана на доказателства

Младежките политики не се основават само на политически и морални цели, но и на точна информация за социалното положение на младите хора в обществото и техните променящи се очаквания, нагласи и начини на живот. Един важен източник на информация са независимите, обективни и професионални изследвания и статистика. Освен това надеждна емпирична информация за изпълнението на политиките е необходима, за да се учим от опита и да развиваме поставянето на цели, политически подходи, методи и дейности в младежката работа. Разработването на политики, основано на доказателства, е за да подобрим начина, по който събираме, споделяме и разбираме условията на живот, ценностите и нагласите на младите хора. Резултатите се споделят с други релевантни области на политиката. За да могат стратегиите и политиките за младите хора да бъдат успешни, те трябва да се основават на конкретни доказателства, опит и знания за живота на младите хора, особено в области като образование, заетост, здравеопазване и социално включване.

Най-приложимият инструмент за събиране и обработване на този вид информация и доказателства е осъществяването на целенасочени периодични проучвания на състоянието, потребностите и нагласите на младите хора.

Следващият етап на анализ на получените данни е от изключителна важност за коректното представяне на резултатите от проведеното проучване. На национално ниво това проучване се извършва ежегодно от Министерство на младежта и спорта като резултатите от него се представят в Годишния доклад за младежта, който се внася за приемане от Народното събрание на Република България, и отразяват текущото състояние на младите хора в страната, както и техните нагласи към изследваните теми. В малка част в това изследване се обръща внимание и на техните потребности, които от своя страна да бъдат обект на разработване на специфични политики и/или програми, които да създадат условия за тяхното удовлетворяване. На общинско ниво такива проучвания следва да се извършват по инициатива и под ръководството на кметовете на общини и резултатите от тях също да повлияват местната младежка политика. Ако за проучването на национално ниво законодателят е определил срокове, в които да бъде изпълнено като част от дейностите по изготвяне на Годишния доклад, то на общинско ниво такива липсват.

2.2.5. Финансиране на младежката политика

На национално ниво младежката политика се финансира основно през бюджета на Министерство на младежта и спорта, което към настоящия момент осъществява две програми, насочени към младите хора в изпълнение на държавната политика за младежта:

- Национална програма за младежта. Целта на програмата е свързана с подобряване качеството на живот и реализация на младите хора чрез създаване и прилагане на устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал, който допринася за пълноценното социалноикономическо развитие на България като страна членка на Европейския съюз. Финансират се неправителствени организации, изпълняващи младежки дейности, които се доказват чрез текстовете, записани в съдебно решение на съответната организация.
- Национална програма за изпълнение на младежки дейности – програмата се разработва и утвърждава ежегодно. Основанието за реализиране на тази програма е чл. 10а от Закона за хазарта. Програмата съществува от 2017 г. и не е ограничена с краен срок. Целта на тази програма е свързана с осигуряване на подкрепяща и насърчаваща среда за личностна, професионална и социална реализация на младите хора в страната, чрез изграждане на социално отговорно поведение и превенция на различни форми зависимости и/или агресия, с което да се подобрят качеството на живот и средата, в която живеят и общуват младите хора. Създаване на условия за изграждане на социално отговорно поведение чрез

насърчаване на здравословен начин на живот, превенция на агресия и различни форми на зависимости сред младите хора. По тази програма към бенефициентите няма специални изисквания за осъществяване на младежки дейности. Условията и реда за финансовото подпомагане на проекти по национални програми за младежта се определят от Наредба № 5 от 11.08.2016 г., изменена и допълнена през 2017 г.

На местно ниво дейностите за изпълнение на общинските младежки политики се финансират със средства от бюджетите на съответната община, определени за съответната календарна година. Най-честите механизми за финансиране са следните:

- Общо финансиране на дейности и услуги за млади хора в сферата на образование, изкуство, култура, социални и други дейности;
- Целенасочено финансиране на младежки дейности на проектен (конкурсен) принцип – фонд „Младежки дейности";
- Финансиране на дейности за млади хора според Общински план или друг документ;
- Европейско ниво – със средства от бюджета на Европейския съюз, Европейската комисия, Съвета на Европа и други европейски институции Основните възможности за финансиране на младежки дейности, в отговор и в изпълнение на младежката политика на ЕС са следните програми: Образование, обучение, младежи и спорт („Еразъм+") „Еразъм+" е програмата на ЕС, която има за цел развитие на уменията и пригодността за заетост на младите хора, насърчаване на социалното им приобщаване и благосъстояние и подобряване на работата с младежта и политиката за младежта на местно, национално и международно равнище. Дейностите за финансиране се управляват централно от Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура (EACEA) в Брюксел или от националните агенции във всяка държава.

Борба с младежката безработица

Инициативата за младежка заетост подпомага млади хора, които не работят, не учат и не се обучават, в региони с равнища на младежка безработица над 25 %. Гаранцията за младежта е гаранция за безработните млади хора на възраст под 25 години, че те ще получат качествено конкретно предложение за работа в рамките на четири месеца след като са напуснали формалното образование или са останали без работа, независимо от това дали са регистрирани в службите по заетостта. Тези схеми се въвеждат от управляващите органи в страните от ЕС и

получават финансова подкрепа от ЕС. Управляващите органи във всяка страна от ЕС могат да предоставят повече информация за младежка заетост.

2.3. Младежката политика на местно ниво

Както стана ясно до момента, единственият нормативен документ, които определя съществуването и прилагането на младежка политика на местно ниво е Закона за младежта. Липсата на синхронизиране на нормативните документи на национално ниво в сферата на младежката политика поставя предизвикателства пред общинските администрации и затруднява процесите на проследяване и оценка на ефекта от прилагане на общинските стратегии, политики, програми и други действия за подобряване на качеството на живот на младите хора в съответните населени места. Младите хора, техните проблеми и мястото им в обществото са едни от най-важните приоритети на местните и регионални власти. Особено в съвременната действителност на фона на икономическа и обществена криза – обедняване, безработица, престъпност, упадък на морални ценности и липсата на чувство за сигурност у младите хора е крайно необходимо местните и регионални власти да работят целенасочено за мотивирането и насърчаването на младите за активно участие в решенията и действията, които ги касаят на местно и регионално ниво. Явно изразения стремеж у младите хора към самостоятелни решения и индивидуален подход към живота напоследък е изместил активността на младите хора от обществено – политическия живот към частния икономически сектор. Единствено последователни усилия от страна на местните и регионални власти за подкрепа на техните идеи, бизнеси, организации, чрез които да изказват мнението си, биха могли да възвърнат интереса им. Когато местните и регионални власти подкрепят и насърчават младежкото участие, те допринасят за социалната интеграция на младите хора, за това те да се чувстват значими и техните идеи да бъдат чути. Пълноценното развитие на младите хора, изграждането на активната им гражданска позиция и реализация, възможността да огласяват своите потребности и проблеми, както и да споделят своята готовност за ангажираност в процесите на вземане на решения, трябва да стане отговорност на всички заинтересовани институции. Подходът на местните и регионални власти във всички направления трябва да се основава на разкриване на нови възможности за всички млади хора, равен старт на младежите спрямо този на връстниците им от цяла Европа. Активното участие на младите хора в решенията и действията на местно ниво е крайно необходимо в стремежа да се изгради по-демократично, всеобхватно и просперираще общество. Участието в демократичния живот на всяко общество е повече от гласуване и кандидатиране за избори, въпреки че това са важни елементи. Участието и активното гражданство се изразява в това да имаш правото, средствата, пространството и възможността, а когато се налага и подкрепата, да участваш и влияеш в процеса на вземане на решенията и да се заемеш с действия и дейности, с които да допринесе

за изграждането на едно по-добро общество. Местните власти, като власти най-близко до младите хора, имат много важна роля в насърчаването на младежкото участие. По този начин те могат да бъдат сигурни, че младите хора не само ще чуват и учат за демокрацията и гражданството, а остава да ги практикуват. И все пак младежкото участие не е свързано само с възпитаването на активни граждани или изграждането на демокрация за бъдещето. За да бъде участието пълноценно за младите хора, е жизненоважно те да могат да влияят и оформят решения и действия, когато са млади, а не само на по-късен етап от живота им. Когато местните власти подкрепят и насърчават младежкото участие, те допринасят и за социалната интеграция на младите хора, като им помагат да се справят не само с предизвикателствата и трудностите на младежта, но и с предизвикателствата на едно съвременно общество, в което анонимността и индивидуализма често са доминиращи. Но, за да бъде младежкото участие в живота на общините и регионите успешно, трайно и пълноценно, е нужно повече от развитие или преструктуриране на политическите или административните системи. Всяка политика или дейност, създадена с цел насърчаване на младежкото участие трябва да осигури културна среда на зачитане на младите хора и също така трябва да вземе под внимание разнообразните нужди, условия и стремежи на младите хора. Извън гарантирането на участие на младите хора в процеса на вземане на решения и гражданска активност, младежките политики на местно ниво обхващат и всички останали сфери от живота на младите хора – образование, здравеопазване, социални услуги, мобилност, достъп до информация, защита и закрила, жилищна политика и политика за млади семейства, насърчаване на младежката заетост и младежкото предприемачество, политика на равен достъп и анти-дискриминационна политика, политики за гарантиране правата на младите хора, политики за свободното време и личностното развитие и други.

3. Европейски и национални стандарти и индикатори за младежки политики

За да можем да определим доколко една публична политика е успешна, се нуждаем от ясни и измерими показатели. Тук ще разгледаме няколко системи от стандарти и индикатори, касаещи директно младежките политики и даващи възможност за тяхната оценка, както и такива, които по-скоро оценяват текущото благосъстояние на младежта, но могат да бъдат разглеждани като резултат от такива политики, което макар и непряко, също може да послужи за целите на проследяването и оценяването им. С едно изключение, индикаторите се отнасят предимно за националното ниво, но някои от тях, без или с известна редакция, са приложими и на местно, общинско ниво. Ето защо считаме за нужно да направим този преглед, който да ни ориентира и подпомогне в избора на такива показатели, които биха приложими в нашия случай.

ИНДИКАТОРИ НА ЕС В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА

Ще започнем с индикаторите на ЕС в областта на младежта, приети от Европейската комисия през 2011г. Тук се включват индикатори за всички области на действие на стратегията на ЕС за младежта. В някои от тези области на политиката определените показатели са тези, които вече са приети от съответните състави на Съвета или от работни групи в други области на политиката на ЕС, въпреки че не е задължително да са имали ясно измерение на младежта. В други области на действие обаче индикатори все още не съществуват. За тези области експертната група е изготвила подходящи такива. Индикаторите са групирани по области на действие, както следва:

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 1:

Образование и обучение

Целта на тази област на действие, формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е, че трябва да се подкрепи равен достъп на младите хора до висококачествено образование и обучение на всички нива и възможности за учене през целия живот. Като допълнение към формалното образование, следва да се насърчава и признава неформалното обучение за младите хора, както и да се развиват по-добри връзки между формалното образование и неформалното учене. Преходът на младите хора между образованието и обучението и пазара на труда трябва да бъде улеснен и подкрепен, а ранното напускане на училище да бъде намалено.

Индикатори:

• Ранно отпадане от образование и обучение

• Слаби резултати (четене, математика, наука)

• Достигнали до висше образование

• Млади хора (20-24 г.), завършили най-малко средно образование

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 2:

Заетост и предприемачество

Целта на тази област на действие, формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е, че трябва да се подкрепи интеграцията на младите хора на пазара на труда, като наети или като предприемачи. Необходимо е да се подобрят възможностите за съвместяване на професионалния живот със семейния живот.

Индикатори:

• Младежка безработица (ниво на безработица, ниво на дългосрочна безработица)

• Съотношение на младежката безработица

• Самонаети младежи

• Млади хора, желаещи да започнат собствен бизнес

• Младежи с временни трудови договори

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 3:

Здраве и благосъстояние

Целта на тази област на действие, формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е, че трябва да се подкрепя здравето и благосъстоянието на младите хора, с акцент върху насърчаването на психическото и сексуалното здраве, спорта, физическата активност и здравословните начини на живот, както и превенция и лечение на наранявания, хранителни разстройства, зависимости и злоупотреба с вещества.

Индикатори:

• Постоянни пушачи

• Затлъстяване

• Употребили алкохол през последните 30 дни

• Причина за смъртта на млади хора – самоубийство

• Психологически стрес

• Наранявания: пътни инциденти; самодокладвани случаи

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 4:

Социално включване

Целта на тази област на действие, формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е следната: „Социалното изключване и бедността на младите хора и предаването на такива проблеми между поколенията трябва да бъдат предотвратени и взаимната солидарност между

обществото и младите хора засилена. Трябва да се насърчават равни възможности за всички и да се води борба срещу всички форми на дискриминация“.

Индикатори:

• В риск от бедност или степен на изключване

• Процент на риска от бедност

• Процент с тежки материални лишения

• Живот в домакинства с много ниска заетост

• Самостоятелно докладвана неудовлетворена нужда от медицинска помощ

• Младите хора, които не работят, не получават образование или обучение (NEET)

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 5:

Култура и творчество

Целта на тази област на действие, формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е следната: „Креативността и способността на младите хора за иновации трябва да бъдат подкрепяни чрез по-добър достъп и участие в творчески и културни прояви от ранна възраст, като по този начин се насърчава личността развитие, засилва способности за учене, на междукултурни умения, разбирането и уважението към културното многообразие и развитие на нови и гъвкави умения за бъдещи възможности за работа“.

Индикатори:

• Изпълнение / участие в художествена самодейност

• Участие в културни мероприятия

• Участие в спортни клубове, за свободното време или младежки клубове / асоциации или културни организации

• Учещи поне два чужди езика

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 6:

Младежко участие

Целта на тази област на действие, формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е, че трябва да се подкрепи участието на младите хора в представителната демокрация и гражданското общество на всички нива и в обществото като цяло.

Индикатори:

• Участието на младите хора в политически или обществено/екологично ориентирани НПО

• Участие на младите хора в местни, регионални, национални или европейски парламентарни избори

• Младежи 18-30 години, избрани в Европейския парламент

• Млади хора, които използват Интернет за взаимодействие с публичните власти

• Младите хора, които използват Интернет за достъп или публикуване на мнения на уебсайтове (напр. блогове, социални мрежи и т.н.) за обсъждане на граждански и политически въпроси (през последните три месеца)

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 7:

Младежки дейности

Целта на тази област на действие, формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е, че доброволните дейности на младите хора трябва да бъдат подкрепяни и по-добре признати за тяхната стойност като важна форма на неформално обучение. Пречките пред доброволческите дейности трябва да бъдат премахнати.

Индикатори:

• Младежи, ангажирани в доброволчески дейности

• Дял на младите хора с доброволен принос към местната общност

• Дял на младите хора, които са пребивавали в чужбина с цел доброволчество

• Официално признаване за участие в доброволчески дейности

ОБЛАСТ НА ДЕЙСТВИЕ 8:

Младежта и света

Целта на тази област на действие, както е формулирана в стратегията на ЕС за младежта, е следното: "Участието на младите хора и приносът им в глобалните процеси за разработване на политики, прилагане и последващи действия (по въпроси като изменението на климата, правата на човека и т.н.) и работата на младите хора в региони извън Европа трябва да бъдат подкрепяни“.

Индикатори:

• Участие на младите хора в неправителствени организации, работещи в областта на глобалното изменение на климата / глобалното затопляне, помощта за развитие или правата на човека

• Участие на млади хора в дейности или проекти през изминалата година, в които участват и младежи от други континенти

За всеки индикатор има обяснение/коментар, както и посочени източници на информация, които са официални статистически данни.

Коментар: Областите на действие, както и включените индикатори са директно обвързани със Стратегията на ЕС за младежта и нейните приоритети. Като такива са приложими на европейско ниво, но имат отношение и към страните-членки. Важни са общия контекст на Методиката, която разработваме, но очевидно не могат да бъдат директно използвани.

ИНДИКАТОРИ ЗА (НАЦИОНАЛНА) МЛАДЕЖКА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ МЛАДЕЖКИ ФОРУМ Европейският младежки форум (ЕМФ) е платформа за 91 международни неправителствени младежки организации и националните младежки съвети в Европа. Базиран в Брюксел, Младежкият форум е признат партньор на Съвета на Европа и на институциите на Европейския съюз в областта на младежта. Р България се представлява от Национален младежки форум – най-голямата младежка платформа в България, която обединява в състава си 50 младежки организации от цялата страна. НМФ е активен партньор на национални и европейски институции в изграждане и застъпничество за младежки политики. НМФ се разпознава като националния младежки съвет на България.

Както казахме системата на ЕМФ включва 11 индикатора, които могат да се разглеждат като основни елементи на (националната) младежката политика. Тези индикатори би трябвало бъдат възприемани като насочващ инструмент за държавни служители в сферата на младежта, както и инструмент за лобиране на младежки неправителствени организации, които се застъпват за по-активна политика в младежкия сектор. Въпреки това е важно да се подчертае, че тези показатели не представят план за това, каква трябва да бъде политиката за младежта, а

само някои от елементите, които би трябвало да бъдат включени в националния план за действие относно прилагането на тази политика. В допълнение на това, всяка младежка политика трябва да отговори на специфичните реалности на младите хора в своя избирателен район. Индикаторите подчертават значението на младите хора като ресурс, а не да се гледа на тях като проблем, който трябва да бъде решен. Един проблемно ориентиран подход към младежката политика е по природа краткосрочен и създаден ад-хок, тъй като неговият фокус ще бъде върху опита да се „потуши пожар" и да се решат проблеми, когато и където се появят. Обратно, когато младите хора са разглеждани като ресурс, то този подход се фокусира върху дългосрочни решения, които идентифицират нуждите и разработването на политики има за цел да позволи на младите хора да реализират пълния си потенциал като граждани. В същото време позволява на обществото да се възползва в най-голяма степен от своя интелектуален капитал.

ИНДИКАТОР 1: Неформално образование

Въпреки че е важно да се обърне внимание на условията за младите хора в училищната система и в университетите чрез политики за формално образование, то крайъгълен камък за "политиката за младежта" е фокусирането й върху това как младите хора могат да станат активни граждани с положителен принос за обществото. Това предполага много по-широка перспектива и набляга на неформалното образование - образование извън системата на формалното образование. Как може правителствената политика да окуражи и насърчи един активен обучителен процес на млади хора извън системата на формалното образование? Младежките инициативи, младежките клубове и младежките неправителствени организации, които активно включват младежи на всички равнища и където младите хора сами решават какви дейности да изпълняват, играе централна роля в развитието на младите хора като активни граждани в обществото. Правителствата трябва да възприемат като важна задача насърчаването на развитие на активен и силен младежки неправителствен сектор, състоящ се от демократични, отворени и приобщаващи младежки сдружения, които включват младите хора.

ИНДИКАТОР 2: Политика за квалификация на младежки работници

Правителството трябва да насърчи развитието на добре обучени хора в младежкия сектор, така че те да могат да мултиплицират и повишат информираността по различни въпроси. Тези квалифицирани лица могат също по-добре да улеснят развитието на неправителствените структури в областта на младежта. Политиката за младежка квалификация е предпоставка за по-добро структуриране на неправителствения сектор.

ИНДИКАТОР 3: Младежко законодателство

Необходимо е да има законодателство за младежта, което да съответства на другите измерения на проактивна политика за младежта. Такова законодателство трябва да потвърждава участието на младите хора и младежките неправителствени организации в политиката за вземане на решения и да постави законодателна рамка за ефективна държавна администрация, която да работа с проблемите на младежта.

ИНДИКАТОР 4:Младежки бюджет

Във връзка със силното признаване за вземане на участие в социалния живот и младежки неправителствени организации, очертани в Индикатор 1, то е необходимо да има бюджет за насърчаване на развитието на младежки инициативи и младежки организации. С цел да се насърчи развитието на устойчив младежки НПО сектор, правителството трябва да отпусне административно финансиране за младежки организации, което да им позволи да поддържат офис и да изпълняват други задачи, които не са свързани специално с проекти (законови срещи, общуване с членовете си и т.н.). Необходимо е от държавния бюджет да бъдат отпуснати средства за реализиране на дейности, които да се изпълняват от младежкия НПО сектор, което означава, че правителството трябва да отпусне безвъзмездна помощ за младежки дейности.

ИНДИКАТОР 5: Младежка информационна политика

Една младежка информационна стратегия би трябвало да осигури прозрачност на държавната политика по отношение на младите хора. Такава стратегия би трябвало също да информира младите хора за различни възможности, които съществуват за тях. Различни инициативи, които биха могли да бъдат елементи на една младежка информационна стратегия може да бъде издаването на младежко списание и други информационни материали и осигуряване на отворени канали за комуникация с мрежите на всички основни заинтересовани страни в областта на младежката политика.

ИНДИКАТОР 6: Политика на много нива

Една национална политика за младежта трябва да очертае стъпките, които трябва да бъдат предприети и политиките, които трябва да бъдат реализирани не само на национално ниво, но на всички нива на държавната администрация. Една национална младежка политика не може да се превърне в реалност, без да се фокусира върху това, което трябва да се направи на местно ниво, и с активното участие на местните власти.

ИНДИКАТОР 7: Младежки проучвания

Младежката политика трябва да се основава на научни изследвания за младите хора. Една младежка политиката не би трябвало да се изгражда на предположения и спекулации, а по-скоро върху факти и изследвания върху младите хора. Това би трябвало да помогне да се определи какво да бъде във фокуса на политиката на правителството. Младежките проучвания следва да разглеждат въпроси, свързани с благосъстоянието и положението на младите хора. Въпреки това, изследванията за младежта следва също така да се съсредоточат върху това кои политически мерки работят и кои не, мярка, която оценява как младежки неправителствени организации могат да играят роля в насърчаването на участието на младите хора и т.н.

ИНДИКАТОР 8: Политика на участие

Крайъгълният камък на младежката политика, трябва да бъде активното участие и включване на младите хора в обществото. Младежката политика, трябва да бъде насочена към това как младите хора могат да бъдат включени в процесите на вземане на решения. Как държавните служители ще включват млади хора при вземане на решения, които засягат именно тях? В допълнение, как може младежката политика да улесни процеса, там където младите хора участват и допринасят активно за обществото? В Европа съществува дългогодишна традиция за привличането на неправителствени младежки организации и младежки съвети ("организации чадър" на младежки неправителствени организации), които участват във вземането на решения на правителствено ниво. Младежките организации повече от 30 години са имали силно влияние върху програмите и дейностите в сектора на младежта в Съвета на Европа, чрез принципа на "съвместно управление". Младежките организации на всички нива взеха активно участие в процеса на консултации, който предхожда Бялата книга за младежка политика, приета от Европейския съюз. Активното участие на неправителствени младежки организации по въпроси, засягащи младите хора се практикува в повечето европейски страни. Младежките организации също играят важна роля по отношение на включването на младите хора, превръщайки ги в активни граждани в собственото си общество. Насърчаване и подпомагане на активното участие на младите хора в младежки неправителствени организации трябва да бъде централен елемент на политиката за младежта.

ИНДИКАТОР 9: Междуведомствено сътрудничество

Една динамична и всеобхватна политика за младежта трябва да отговори на различните нужди на младите хора във всички сектори на обществото. Необходим е междусекторен подход в развитието на младежката политика, което означава, че тя трябва да бъде съвместна отговорност и да зависи от съвместното сътрудничество между редица министерства с различни портфейли като младеж, спорт, образование, култура, отбрана, здравеопазване, транспорт, на труда, селското стопанство и т.н. и т.н. Един възможен начин за гарантиране на

междуведомствено сътрудничество е създаването на междуправителствена комисия, която да работи върху разработването, прилагането и мониторинга на младежката политика.

ИНДИКАТОР 10: Иновации

Политиката за младежта следва да насърчи иновациите, чрез прилагане на креативно мислене при изправяне пред предизвикателствата, както и да стимулира младите хора да бъдат креативни и иновативни.

ИНДИКАТОР 11: Младежки съветнически органи

С цел да се осигури консултиране и партньорство между правителството на една страна и младите хора и младежките организации, от друга страна, следва да се създаде структура (като консултативен комитет), който да получи мандат, за да влия на правителството по въпроси, свързани с младите хора. Такава структура не само трябва да съществува на национално ниво, а и да бъде развита на всички нива на държавната администрация.

КАЧЕСТВЕНИ СТАНДАРТИ ЗА МЛАДЕЖКА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ МЛАДЕЖКИ ФОРУМ

ЕМФ публикува система от качествени стандарти за младежка политика, отнасящи се за местно, национално и европейско ниво. Тук стандартът се определя като призната мярка за сравнение за количествена или качествена стойност. Поради факта, че съществува широк кръг от политически области, които влияят на младите хора, ЕМФ определя три основни цели като приоритетни в политиката за младежта:

1)Да се даде възможност на младите хора да участват активно в обществото и да се развиват като активни граждани Участието е в това да имаш право, средства, пространство, възможност и, където е необходимо, подкрепа, да участваш в и да влияеш върху решенията и да участваш в действия и дейности, за да допринесеш за изграждането на по-добро общество. По специално, ЕМФ счита, че трябва да бъде създадена „култура на участие", където гласовете и възгледите на младите хора и младежките организации се оценяват и вземат предвид. По този начин на младите хора трябва да се предоставят необходимите възможности на всички нива, за да изразят своите опасения и да бъдат част от процеса на вземане на решения. Следователно следващите секторни политики трябва да се разглеждат като приоритети и пълни компоненти на политиката за младежта:

• Добро управление (училища, администрации, органи, включително съвместно вземане на решения)

• Активно гражданство

• Доброволчество

• Достъп до информация

• Подкрепа и изграждане на капацитет на системата за управление на гражданското общество и младежките НПО

2) Осигуряване на автономия и благосъстояние на младите хора

Младежката политика трябва да се стреми да предоставя на младите хора необходимата подкрепа, ресурси и възможности да изберат да живеят самостоятелно; да управляват собствения си живот; да се ползват с възможност за пълно социално и политическо участие във всички сектори на ежедневието и да бъдат в състояние да вземат самостоятелни решения. Следователно достъпът до качествена заетост и улесненият преход от училищната система към пазара на труда е ключов компонент на политиката за младежта. Следователно следните секторни политики трябва да се разглеждат като приоритети и пълни компоненти на политиката за младежта:

• Равенство и недискриминация

• Заетост: борба с несигурността на пазара на труда

• Социална защита и изкореняване на бедността

• Жилищна политика

• Транспорт

• Градско и селско развитие

• Здравеопазване

3) Подпомагане на младите хора да намерят своето място в обществото, като личности и като професионалисти. Политиката за младежта трябва да предоставя на всички средства и възможности за интеграция в обществото като професионалист, а също и като гражданин. Става все по голямо предизвикателство за младите хора да намерят своето място в обществото и да почувстват, че принадлежат към една общност. Европейският младежки форум вярва в ролята на образованието, не само като инструмент за заетост, но и далеч отвъд него. Това означава да се повиши осведомеността на младите хора за техните права и отговорности и да им се

предоставят уменията, знанията и отношението, за да се стремят към приобщаващо и толерантно общество. Младежките организации подчертават необходимостта от признаване на уменията, придобити чрез неформално образование, което допринася значително за развитието на индивида като гражданин и следователно за развитието на обществото.

Следователно следващите секторни политики трябва да се разглеждат като приоритети и пълни компоненти на политиката за младежта:

• Качествено образование

• Политики, предоставящи подкрепа за младежката работа и обучение на младежи

• Неформално образование и неформално обучение

• Междукултурно обучение и глобално образование

• Достъп до култура

• Спорт

Ето и системата от стандарти:

СТАНДАРТ 1: Основан на правата подход към политиката за младежта

Политиката за младежта следва да се основава на стандартите, определени от международната рамка за правата на човека и да следва принципите на равенство и недискриминация. Подходът към политиката за младежта, основаващ се на правата, призовава политиците да работят за дългосрочното изпълнение на правата на младите хора, включително правото да участват в дефинирането на тези права, и дава възможност на младите хора да ги определят като носители на права.

Индикатор 1: Правата на младежта като концепция се признават в съответните политически документи

Индикатор 2: Младежката политика е очевидно вкоренена в универсалните ценности или плуралистични, демократични и човешки права и адресира положително и еднакво всички млади хора, независимо от техния пол, раса, етична група и т.н.

Индикатор 3: Националната политика за младежта подкрепя съществуващите правни инструменти за правата на човека

Индикатор 4: Младежката политика признава младите хора не като бенефициенти, а като носители на права на участие. По този начин тя установява съответните носители на задължения, като например държавите-членки и други публични участници, които могат да бъдат държани отговорни за правата на младите хора.

СТАНДАРТ 2: Младежка политика, основана на доказателства

Младежка политика, основана на доказателства, означава, че всички етапи на развитие на младежката политика се използват и се основават на надеждни, уместни, независими и актуални данни и изследвания, за да може политиката за младежта да отразява нуждите и реалностите на младите хора.

Индикатор 1: Редовно се провеждат изследвания за условията на живот, стремежите и възприятията на представителни групи млади хора.

Индикатор 2: Данните от изследванията са независими и не се манипулират във всички части на политическия цикъл. Индикатор

3: Подходящи ресурси (финансови, човешки…) са предназначени за изследванията, свързани с младежта. Индикатор

4: Политиката се основава на актуална информация и изследвания.

СТАНДАРТ 3: Участие в младежката политика

Участието в младежката политика включва всички заинтересовани страни, на всички етапи от цикъла на политиката, от създаването и изпълнението до оценката. Заинтересованите страни са младежки организации, млади хора и всички други организации, както и лица, които влияят и / или се влияят от политиката. Особено внимание се обръща на участието на уязвими и маргинализирани групи сред всички заинтересовани страни. Необходимо е да се осигурят механизми за гарантиране на участието в разработването, прилагането и оценката на политиката и те да бъдат прозрачни.

Индикатор 1: Всички заинтересовани страни (организации на гражданското общество и други сектори на обществото) участват във всички фази на цикъла на политиката.

Индикатор 2: Младежките организации участват във всички фази на политическия цикъл

Индикатор 3: Публичните власти полагат специални усилия за включване на неорганизирани младежи и младежи с по-малко възможности през целия цикъл на политиката.

СТАНДАРТ 4: Многостепенна политика за младежта

Многостепенната политика за младежта означава, че тя се разработва, прилага и оценява по координиран начин между всички съответни публични органи на местно, регионално, национално и европейско равнище. Принципът на субсидиарност се спазва - политиките се прилагат на най-ефективното и най-близко до хората ниво.

Индикатор 1: Националната стратегия за младежта и младежките политики признават съществуването на политически рамки на други нива.

Индикатор 2: Националните, регионалните и местните стратегически / политически цели за младежта са координирани и по този начин допълващи се и взаимно подкрепящи се.

Индикатор 3: Мерките на политиката за младежта отразяват географското и социалноикономическото разнообразие в и между различните административни единици (като общини, региони, федерални щати или отвъдморски територии и др.

СТАНДАРТ 5: Стратегическа младежка политика

Стратегическата политика за младежта се основава на всеобхватна стратегия или правна рамка, изградена около дългосрочна визия и състояща се от набор от измерими, ресурсно обезпечени и точни цели, идентифицирани целеви групи и ясно разделение на отговорностите между различните публични органи за нейното прилагане и оценка.

Индикатор 1: Съществува всеобхватна стратегия за младежта.

Индикатор 2: Целите на стратегията за младежта са измерими, ресурсно обезпечени и ограничени във времето.

СТАНДАРТ 6: Наличие на ресурси за младежката политика

Налични са достатъчно ресурси, както по отношение на финансирането, така и по отношение на човешките ресурси, за младежките организации, доставчиците на младежка работа, както и на публичните органи за разработване, прилагане и оценка на качествената младежка политика. Подкрепящи мерки, от схеми за обучение до програми за финансиране, се предоставят, за да се гарантира изграждането на капацитет на участниците и структурите на политиката за младежта.

Индикатор 1: Има достатъчно финансови средства, предоставени от правителството за младежките организации, за се подпомагане изпълнението на младежките политики. Индикатор 2: Младежките организации и младите хора се подкрепят с изграждане на капацитет от публичните органи.

Индикатор 3: Налице са достатъчно финансови и човешки ресурси за публичните органи, работещи в областта на политиката за младежта.

СТАНДАРТ 7: Политическа ангажираност и отчетност в политиката за младежта Политическата ангажираност и отчетност означава, че лицата, отговорни за вземането на решения, предприемат подходящи мерки за прилагане на политиката за младежта по прозрачен начин и осигуряват обективно отчитане на техните действия. Младежките организации и младите хора са активна част от цикъла на политиката и отговорните лица се отчитат за своите действия.

Индикатор 1: Различните заинтересовани страни в процеса на вземане на политически решения поемат отговорност за своите действия и могат да бъдат държани отговорни за тях.

Индикатор 2: На всички етапи на политическия цикъл на политиката за младежта редовно се изготвя публично докладване от страна на политиците.

Индикатор 3: Младежките организации наблюдават прилагането на младежката политика, за да гарантират, че нуждите и интересите на младите хора са удоволетворени.

СТАНДАРТ 8: Междусекторна политика за младежта

Междусекторната младежка политика предполага координация между различните министерства, ведомства и публични органи, отговорни за и работещи по въпроси, засягащи младите хора, съвместно работа по създаването, прилагането и оценката на младежката политика.

Индикатор 1: Налице е ефективно и координирано сътрудничество между секторите, министерствата и други съответни организации.

Индикатор 2: Въпросите, свързани с младежта, са включени в различни области на политиката, като по този начин се признава, че проблемите на младежта са хоризонтални.

Индикатор 3: Оценката на политиката за младежта се използва като механизъм за обучение за различни сектори на правителството.

Всеки индикатор е съпроводен с критерии за оценка. Така например Индикатор 2 (Младежката политика е очевидно вкоренена в универсалните ценности или плуралистични, демократични и човешки права и адресира положително и еднакво всички млади хора, независимо от техния пол, раса, етична група и т.н.) на Стандарт 1 (Основан на правата подход към политиката за младежта) включва следните критерии за оценка:

• Младежката политика е недискриминационна / универсална: целевата група за мерки на политиката за младежта е приобщаваща и обхваща всички млади хора.

• Младежката политика признава всички права на младежта с еднакъв статут: те не могат да бъдат класирани в йерархичен ред.

• Младежката политика развива положителен подход към младите хора, като ги разглежда като ресурс, а не като проблем.

За съжаление, макар да е декларирана, приложимостта на местно ниво е практически ограничена – голяма част както от стандартите, така и от индикаторите, са по-приложими на национално и наднационално ниво. Въпреки това една част от индикаторите и критериите за оценка могат да бъдат използвани за целите на настоящата Методика. Могат да се прилагат следните 8 области на действие на младежките дейности и политики на национално ниво:

ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ Цел 1: Превенция на обществено значимите заболявания промоция на здравето сред младите хора

УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ

Цел 1: Въвличане на младите хора за прилагане на концепцията за устойчиво развитие
Цел 2: Изграждане на стандарти за младежката политика, отговарящи на Целите за устойчиво развитие на ООН

МЛАДЕЖКА ЗАЕТОСТ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Цел 1: Осигуряване на качествена младежка заетост

• Застъпничество пред съответните институции за финансово обезпечаване на стажантските програми

• Валидиране на ключовите компетенции, придобити чрез НФО.

• Популяризиране и припознаване на качествени форми на заетост

Цел 2: Популяризиране и насърчаване на предприемаческата култура и образование сред младите хора.

• Популяризиране на добрите практики

• Застъпничество за въвеждане на предприемачеството в рамките на формалното образование

ГРАЖДАНСКА АКТИВНОСТ

Цел 1. Насърчаване участието на младите в гражданските процеси.

• Запознаване младите с хора с гражданските им права и отговорности

• Насърчаване участието на младите хора в политическите процеси

• Подпомагане младите хора

СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

Цел 1: Насърчаване на гражданската инициатива сред младите хора със специфични потребности и младите хора от малцинствени групи

Цел 2: Насърчаване на институциите на местно ниво за включване на младите хора в процесите за взимане на решения

МЛАДЕЖКА МОБИЛНОСТ

Цел 1: Създаване и поддържане на условията и инфраструктура за ефективно реализиране на младежка мобилност.

ДОБРОВОЛЧЕСТВО

Цел 1: Извеждане на доброволчеството като значим фактор за развитие на младежките организации и обществото като цяло.

НЕФОРМАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ:

Цел 1: Утвърждаване на младежките организации като основни доставчици на неформално образование. Във всяка една от изброените области Националния младежки съвет е сформирал работни групи, които да разработват инициативи и интервенции за тяхното постигане на национално ниво и да проследяват изпълнението им. За съжаление, както беше споменато по-горе, регионът, в който се реализира проекта, остава необхванат, което може да се разглежда като ниска активност на младежките организации от една страна, и недостатъчно усилия за въвличането на младежкия сектор от страна на НМФ от друга. Активността на младежките организации и насърчаването им от страна на местните власти е обект на оценката на общинските младежки политики и е включена в изследването. Видно е съответствие с приоритетите и областите на действие на младежките политики на европейско и национално ниво, които ще бъдат изследвани в община Брезник

СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА НА МЛАДЕЖКИТЕ ПОЛИТИКИ В ШВЕЦИЯ Интересно е да видим използването на индикатори за младежката политика в една развита европейска страна. През 2015 г. в Швеция бе разработен и публикуван уеб портал с индикатори за младежка политика, www.ungidag.se. Неговата цел е да направи младежката статистика по-достъпна и по-често актуализирана чрез прост и лесен за употреба инструмент, предназначен за компютри, таблети и мобилни телефони. Уеб порталът www.ungidag.se представя актуална официална статистика за условията на живот на младите хора. 12 държавни агенции и Шведската спортна конфедерация отговарят за предоставянето на статистическите данни. Индикаторите (около 60) са групирани в следните раздели:

1. Работа и жилищно настаняване

Включва статистически данни за: безработни повече от три месеца; регистрирани безработни; средно време на безработица; нито работещи, нито учещи (NEETs); младежи намерили работа по програми за заетост; компании за водачи на МПС; влияние в работата; жилища; останали да живеят при родителите си.

2. Икономическа и социална уязвимост
   Включва статистически данни за: процедури за плащане; финансова помощ; нисък икономически стандарт; дълг от заеми; считащи, че помощта за обучение е достатъчна; дневна грижа; болнични и други обезщетения; разследвани за

престъпления; не в безопасност в жилищния си район; изложени на престъпления; изложени на фатално насилие; изгонени или заплашени от изгонване.

3. Физическо и психично здраве
   Включва статистически данни за: затлъстяване; хламидия; заседнал начин на живот; използване на лекарства; рискови хазартни навици; риск от употребата на алкохол; ежедневно тютюнопушене; ежедневно смъркане; самоубийства; насилвани поради дискриминация; чувстващи се добре; с психологични и психосоматични симптоми; с опити за самоубийство.
4. Влияние и представителство
   Включва статистически данни за: влияние в семейството; възможност за локално влияние; искащи да влияят локално; подали оставка членове; членове на политически партии; номинирани и избрани членове на общите избори; участващи в политически дейности; с интерес към политиката, обществото и външния свят; гласували на общите избори.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОСЛЕДЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА МЛАДИТЕ ХОРА В БЪЛГАРИЯ

У нас единствената система от индикатори за мониторинг и оценка на младежката политика, които успяхме да открием, са тези заложени в проект за актуализиране на Национална стратегия за младежта. Към настоящия момент се обсъждат последващи нормативни документи.

В предложението са включени следните 40 индикатора:

• Относителен дял на лицата на възраст 15 - 29 навършени години от цялото население;

• Относителен дял на жените родили на възраст 15-29 навършени години от всички родили жени през съответната година и от всички жени в възрастовата група;

• Структура на ражданията на майки на възраст 15 - 29 навършени години по поредност на детето;

• Относителен дял на извънбрачните раждания от майки на възраст 15 - 29 навършени години;

• Относителен дял на браковете сключени от лица на възраст 15 - 29 навършени години от общия брой на браковете;

• Относителен дял на разтрогнатите бракове от лица на възраст 15 - 29 навършени години от общия брой на бракоразводите;

• Направление на вътрешната миграция от селата в градовете и от градовете в селата;

• Относителен дял на емигриралите от страната лица на възраст 15 - 29 навършени години от общия брой на емигриралите лица;

• Рано напуснали образование и обучение;

• Относителен дял на младежите на 18 - 24 навършени години, които нито учат, нито работят;

• Образователна структура на лицата на възраст 15 – 29 години;

• Коефициент на заетост на населението на възраст 15 - 24 навършени години;

• Коефициент на заетост и безработица за населението на 15 - 29 навършени години, живеещо в селата /селските райони/в населени места, извън областните центрове

• Относителен дял на самостоятелно заети лица на възраст 25 - 29 навършени години;

• Относителен дял на работодатели на възраст 25 - 29 навършени години;

• Относителен дял на лицата на възраст 15 - 35 години, желаещи да започнат собствен бизнес;

• Брой библиотеките с библиотечен фонд над 200 000 бр., които предлагат информационни услуги

• Брой на персонал, зает с НИРД, на възраст до 34 г.;

• Самооценка на здравето на лицата на възраст 15 – 29 години;

• Ползване на медицински услуги на лицата на възраст 15 – 29 години;

• Ежедневно пушещи цигари от лицата на възраст 15 – 29 години;

• Опасна консумация на алкохол от лицата на възраст 15 – 29 години;

• Проблемна употреба на наркотици от лицата на възраст 15 – 29 години;

• Лечение във връзка с употребата на наркотици на лицата на възраст 15 – 29 години;

• Употреба на наркотични вещества сред учениците в България;

• Население в риск от бедност и социално изключване на възраст 15 – 29 години;

• Доходи от семейни и социални помощи за домакинства с лица на възраст от 18 до 25 години живеещи в риск от бедност и социално изключване;

• Социални услуги предоставяни в общността подходящи за млади хора в риск:

• Социални услуги предоставяни в общността подходящи за млади хора в риск;

• Брой малолетни и непълнолетни, настанени в СПИ;

• Брой малолетни и непълнолетни, предупредени за настаняване във ВУИ с изпитателен срок до 6 месеца;

• Брой малолетни и непълнолетни, настанени във ВУИ;

• Брой консултативни кабинети и други помощни органи към МКБППМН за работа с малолетни и непълнолетни;

• Брой малолетни и непълнолетни лица, отпаднали от училище, които след работа с обществен възпитател са се интегрирали в образователната система;

• Брой малолетни и непълнолетни лица, жертви на трафик, с които се осъществява превантивна възпитателна дейност;

• Брой малолетни и непълнолетни лица, живеещи в криминогенна и/или конфликтна семейна среда, с които се осъществява превантивна възпитателна дейност от МКБППМН;

• Брой малолетни и непълнолетни лица, с които са работили МКБППМН през годината;

• Наложени възпитателни мерки на малолетните и непълнолетните лица по член 13, ал. 1 ЗБППМН - брой. По вид на извършените противообществени прояви, престъпления и административни наказания и по вида на наложените мерки съгласно Закона;

• Брой малолетни и непълнолетни с наложени възпитателни мерки по чл. 13, ал. 1 от ЗБППМН по възраст и степен на образование;

• Брой убити и ранени млади хора, участници в движението по възраст и по области. Коментар: Макар и разработени за условията на страната, индикаторите отново са насочени предимно към национално ниво и обслужват целите и приоритетите на Националната стратегия за младежта. Очевидно се разчита на статистически данни от публични източници, голяма част от които са трудно достъпни за целите на гражданския мониторинг и оценка. Това не ограничава авторите да ползват такива от предложените, за които има възможност за достъп, в случая когато могат да измерят приносът на местните младежки политики

ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В ПРОЦЕСА НА ФОРМИРАНЕ НА МЛАДЕЖКАТА ПОЛИТИКА

Разглеждаме този въпрос поради факта, че е важен в контекста на един граждански мониторинг, но и като важен елемент на всички изброени по-горе системи от стандарти и индикатори за младежка политика. Счита се, че гражданското участие води до следните ползи за местната власт под формата на съдебни процедури, извънредни избори или отмяна на взети решения;

• Увеличаване на доверието между гражданите и властта, което подобрява ефективността на публичните изслушвания и обществени съвети;

• При необходимост, намиране на най-малкото зло като политическо решение, когато възможните решения са еднакво непопулярни;

• Достигане до по-креативни и по-добри решения на обществени проблеми;

• Създаване на участващи граждани, вместо на взискателни клиенти;

• Създаване на местна общност;

• Повишаване на ефективността и намаляване на усилията за упражняване на местната власт.

Начините, по които управлението включва гражданите, могат да бъдат групирани в три категории: информиране, консултиране, съвместно вземане на решения.

Формите, които се използват са разнообразни – публични консултации, създаване на консултативни съвети, комисии, работни групи, провеждане на проучвания, кръгли маси, конференции, както и традиционните референдуми и петиции. Не съществува единен подход, който да гарантира успешността на гражданското участие. Трите основни форми на участие могат да бъдат разглеждани и като три етапа на процеса на гражданско участие. Предвидените

в законодателството на страната механизми за участие на гражданите в процеса на вземане на решения по отношение на младежките политики на национално и местно ниво се намират единствено в Закона за младежта и текстовете са пожелателни и нямат задължителен характер за общинските администрации. Както стана ясно единствените механизми за това участие е базирано в ревизираната Европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите, която също е с препоръчителен характер. Двата документа дават възможност на местните власти да създават консултативни органи, които да ги подпомагат в създаването и прилагането на общинските младежки политики. Препоръчителният им характер и липсата на ясен механизъм за дейността на тези органи ги прави по-скоро формално съществуващи, а не активен движещ фактор. Наблюдава се, че ефективността от дейностите на консултативните органи в много ниска поради липсата на ясна концепция за техните функционални характеристики и инструменти за въздействие върху общинските младежки политики.

Национално ниво – Единствено в Закона за младежта се определя съществуването на Обществен съвет по въпросите на младежта към министъра на младежта и спорта - Съветът е консултативно звено към министъра на младежта и спорта за формиране на позиции, становища, инициативи за решаване на проблеми от специалната компетентност на министъра на младежта и спорта, възложена му в Закона при спазване на принципите на публичност и прозрачност. В състава на Съвета се включват представители на младежки неправителствени организации и на организации работещи с и за младите хора. Определянето на състава е на конкурсен принцип – обявява се процедура за включване на организации, които следва да отговарят на определени критерии, но самият подбор не е 100% прозрачен и се създават предпоставки за субективно решение за определяне състава на Обществения съвет.

Консултативният орган провежда заседания по инициатива на министерството, изработва и приема свой правилник за дейността си.

На местно ниво се прилагат подобни инструменти за създаване на условия за гражданско участие в процесите на вземане на решения при формирането на младежката политика. Единственият документ, който има препоръчителен характер и насърчава Общините да включват в тези процеси самите целеви групи е Ревизирана европейска харта за участието на младите хора в живота на общините и регионите. Предварителното проучване показва, че във включените в проекта общински администрации съществуват такива консултативни органи, но не е ясно как точно изпълняват своите функции и до каква степен дейността им е ефективна и съответства на препоръките на Хартата.

Цели на Методиката

Методиката за граждански мониторинг и оценка на общинската младежка политика в община Брезник е документ, който цели да допринесе за обективното и независимо оценяване тази част от публичните политики на органите на местната власт в България. Тя трябва да бъде работещ инструмент в ръцете на гражданското общество, както за целите на проекта, така и извън него в тази посока. Това значи, че трябва да адресира индикатори и критерии, подходящи за общинско ниво и съответстващи на българските политически документи в областта на младежта и местното самоуправление, да идентифицират източниците на информация и на обратна връзка, да включва инструментариума и механизмите за осъществяване на независимо наблюдение и анализ. Друг аспект на методиката е свързан и с развитие , надграждане и укрепване на капацитета на органите на местно самоуправление за планиране, разработване и прилагане на младежки политики.

Публичните политики, включително и младежките, по своята същност преминават през пет фази:

1. Стратегическо планиране

2. Разработване

3. Прилагане

4. Наблюдение

5. Оценка

Проектът обхваща последните две – наблюдение и оценка, за изпълнението на които ще разчита на доброволното участие на представители на местните администрации и на гражданския сектор в община Брезник.

Осъществяването на дейностите по проекта и резултатите от тях следва да повлияят върху:

- процесите за вземане на решения за бъдещи периоди по отношение на развитието и прилагането на младежката политика на местно ниво,

- комуникацията, координацията и партньорството между всички заинтересовани страни,

- ефективно, смислено и ориентирано към резултати изпълнение на нормативни изисквания и документи,

- по-активното въвличане на младите хора в процесите на вземане на решения особено по теми, които пряко ги касаят,

- актуализиране или корекция на съществуващи политики и др.

Основни принципи в оценката на младежката политика

Основните принципи, към които ще се придържаме при разработването на Методиката и провеждането на самия граждански мониторинг и оценка, включват:

Принцип 1 - Обективност

Добре формулираните индикатори са основата за обективна и ясна оценка. Те трябва да изискват специфични, измерими, качествени и количествени данни. По възможност на количествените показатели ще се дава предимство, в случай че се разполага с достоверни и проверими източници на информация. Обективността касае и намаляване на субективизма при интервюирането или анкетирането на респондентите на изследването, за да се избегне т.нар. „социална желателност" при отговорите.

Принцип 2 – Обхватност или представителност

Един от начините за осигуряването й при лимитирани време и средства е да се подберат най-релевантните източници на информация, включително всички заинтересовани страни – хора и институции.

Принцип 3 – Достъпност на източниците на информация

Тук имаме предвид, че изследването трябва да се съобрази с реалните възможности за достъп на информация в една българска община, без да си поставя невъзможни или много трудно осъществими цели на фона на съществуващите ограничения, идващи както от средата, така и от ограниченията на проекта. Така например не би било възможно проследяване във времето на показател, който да се измерва веднъж годишно, при положение че времето за мониторинг е по-малко (в случай, че няма официална статистика за предходни години).

Принцип 4 – Ориентация към резултата

Това значи, че трябва проучването да се фокусира към събиране на информация, която директно обслужва процеса на анализа – констатирането на състоянието и даване на препоръки към местните власти…

Принцип 5 – Партньорство с местната власт и другите заинтересовани страни

Принцип 6 – Използване на модерни и гъвкави средства за събиране на информация

Основни задачи и целеви групи на Методиката

Предизвикателства

Въпросите, на които трябва да обърнем внимание преди изследването, касаят:

• Национално законодателство и приложимостта му на местно ниво – основни играчи, функции, ангажименти и отговорности;

• Несъвършенства във функционалността на общинските администрации по отношение на изпълнението на младежката политика;

• Многосекторността на политиката затруднява нейното координиране – липсва комуникационна стратегия на национално и общинско ниво;

• Висока динамика на живот и промяна на потребностите на младите хора – гъвкавост на политиките;

• Обвързване и зависимост на общинската младежка политика с местни и национални избори и смяна на кметове – липса на устойчивост и стратегическа визия за развитие на младежта;

• „Неглижиране“ на младежката политика – често не е разпознаваема;

• Планирането на младежката политика не се базира на резултати от периодични проучвания на нуждите, интересите и нагласите на младите хора – не се изследва промяната за да се отговори на текущите потребности;

• Не се проследява промяна за определен период от време – 3 – 5 – 7 години, които да са определени като стратегически периоди със специфични приоритети и цели и др.

Ограничения

• Липсват национални стандарти за младежки дейности и младежка работа

На европейско ниво съществуват различни стандарти, които са насочени в специфичните сфери на европейската младежка политика, например:

- Стандарти за провеждане на обучения;

- Стандарти за младежка работа / младежки работници.

• Не е определена рамка за обезпечаване на младежката политика от гледна точка на човешките ресурси – младежки работници, младежки медиатори, общински служители (експерти и специалисти) – образование, компетенции, функционална характеристика.

Според Закона за младежта:

Чл. 32. Младежкият работник е пълнолетно лице, което е преминало специално обучение за работа с младежи и/или е придобило професионален опит за работа с младежи и изпълнение на младежки дейности.

Чл. 33. Младежкият работник подпомага дейността на младежките организации, като анализира, планира, организира, наблюдава и оценява младежките дейности, въз основа на индивидуален подход и оценка на конкретните потребности на младежите.

Чл. 34. Националните и общинските програми за младежта включват дейности в подкрепа на развитието и специалното обучение на младежкия работник.

Основни задачи:

- Да се съберат обективно проверими данни и доказателства за изпълнение на общинската младежка политика в съответната община в съответствие с разработените индикатори за оценка,

- Да се достигнат и обхванат в процесите на оценка възможно по-широк кръг от заинтересовани страни,

- Да се осъществи доброволна и добронамерена комуникация с респондентите; - Събраните данни да се обработят и представят в лесен за възприемане вид; - Резултатите да се анализират, като се направят изводи и препоръки към местните власти в целевите общини; - Местните власти и обществеността да се запознаят с изводите и препоръките.

Целеви групи

При провеждане на оценката на общинските младежки политики ще бъдат въвлечени и включени представители на следните целеви групи: Целевите групи на изследването включват: - Общински служители, отговорни за младежките политики – напр. ресорен заместник кмет, експерти на съответния отдел, членове на съответната комисия в ОбС; - Служители на други публични институции, имащи отношение към младежката политика – напр. членове на Координационни съвети по младежка политика;

- Младежки работници – от публични (напр. общински младежи дом или младежки център) и частно-правни структури (НПО, читалища);

- Младежки лидери – членове на младежки съвети, ръководители на младежки НПО, на доброволчески структури и пр.

- Младежи, разделени на три групи, както следва:- Младежи в училищна възраст (до 19 години);

- Младежи извън училищна възраст (над 19 години);

- Младежи в неравностойно положение (от малцинства, с увреждания).

Включване на целевите групи в разработването на методиката

• Предварителен скрининг и осъществяване на контакт

• Информационни срещи за представяне на проекта

• Представяне и обсъждане на методологията с представители на целевите групи. Методиката ще бъде представена на кръгла маса Брезник в периода февруари - март 2023 г. Предвижда се да вземат участие представители на целевите групи от населените места от общината. На срещата ще се дискутират индикаторите и техните измерители, източниците на информация и критерии за оценка за всеки индикатор от основната група.

Индикатори за осъществяване на мониторинг и оценка на общинската младежка политика

По-долу ще изложим системата от индикатори за мониторинг и оценка на общинската младежка политика, която предлагаме да бъде ползвана за целите на проекта. При нейното проектиране сме имали предвид

• Българското законодателство и политики в сферата на младежта

• Добрият предимно чужд опит, поради факта, че в страната почти няма такъв, доколкото е приложим на местно ниво;

• Ограниченията, налагани от ситуацията в България, например липсата на добре развита статистика особено на местно ниво, от която могат да се използват обективни данни;

• Ограниченията на проекта – тук не става дума единствено за средства, колкото до факта, че гражданските организации не разполагат с властовия ресурс на държавата или общината. Предвид казаното по-горе, сме разделили системата от индикатори на две части – основни и допълнителни. Основните индикатори произтичат от стандартите (приложени на местно ниво), но също кореспондират добре с българските политически документи в областта на младежта.

ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ

ИНДИКАТОР 1. СТРАТЕГИЧЕСКА И МНОГОСТЕПЕННА МЛАДЕЖКА ПОЛИТИКА

1.1. Съществува действаща общинска стратегия за младежта

Измерители:

• Съществува разработена под ръководството на местната власт и приета от Общинския съвет Общинска стратегия за младежта или аналогичен стратегически документ

• Стратегията е публично достъпна и приета от всички заинтересовани страни като база за развитие на младежката политика в общината

• Общинският план за младежта изпълнява мерките, предвидени в Стратегията

• Изпълнението на Стратегията се мониторира и оценява периодично. При необходимост тя се актуализира. Една целенасочена политика се гради на база на дългосрочни цели и приоритети. Макар, че нито Закона за младежта, нито някакъв друг правителствен документ не ангажира местната власт със стратегическо планиране в тази област, това е добра практика, показваща политическа ангажираност с проблемите на младежта и визия за това, което трябва да бъде постигнато. Показателите измерват легитимността на документа, доколко той е консенсусен и отчита мнението на заинтересованите страни, както и неговото оперативно изпълнение. Обърнато е внимание и на проследяването и оценяването на ефектите, процес, който в една динамична среда би допринесъл стратегията да е актуална и адекватна на нуждите.

Възможни източници на информация: общински документи (младежка стратегия, младежки планове, отчети за изпълнението, оценки и пр.), мнения на общински служители, на представители на Общинския съвет и други заинтересовани страни.

1.2. Националните, регионалните и местните стратегически / политически цели за младежта са координирани и по този начин допълващи се и взаимно подкрепящи се.

Измерители:

• Съществува местна стратегия за младежта, които има еднакви или сходни цели и приоритети, като националната и регионалната (ако има такава).

• Общинският план за младежта съответства в своите цели и приоритети на Областния план за младежта, но ги конкретизира за условията в общината

• Общинският план за младежта изпълнява мерките, предвидени в Националната стратегия за младежта, които са релевантни за общината Младежката политика на общината не трябва да е изолирана от по-високите нива на управление, да допринася за стратегическите цели по отношение на младежта, определени на регионално и национално ниво (по същия начин както Националната стратегия за младежта е съгласувана с европейската такава). Това не значи, че местната власт не може да има и някои по-различни приоритети, произтичащи от специфичните условия на общината, но като цяло младежката й политика трябва да е в съзвучие и да подкрепя регионалната и националната такава. Последното е също задължение по Закона за младежта. Възможни източници на информация: национални, регионални и общински политически документи, като Национална стратегия за младежта, Общинска стратегия за младежта (ако има), Областна стратегия за младежта (ако има), общински младежки планове, областни младежки планове, отчети и др.

ИНДИКАТОР 2. МЛАДЕЖКА ПОЛИТИКА, ОСНОВАНА НА ДОКАЗАТЕЛСТВА

2.1. Провеждат се изследвания и диагностика на нуждите на младите хора в общината
Измерители:

• Общината инициира регулярно свои собствени проучвания за нуждите на младите хора, живеещи на нейната територия

• Общината използва резултатите от младежки проучвания на други източници, имащи отношение към младите хора в общината

• Общината представя публично резултатите от проучванията

• Общината обсъжда резултатите от проучванията със заинтересованите страни. За да бъде една публична политика релевантна на нуждите, то трябва тези нужди да се познават. В противен случай няма да е ясно кого обслужва. В конкретния случай, общинската младежка политика трябва да обслужва преди всичко нуждите и стремежите на младите хора, живеещи на територията на общината. Показател за това доколко тази политика се гради на доказателства, е провеждане на изследвания от страна на самата местна власт или използване на данни за тези нужди и стремежи от проучвания, правени от други заинтересовани страни (държавни органи, НПО). Във втория случай обаче, трябва данните да са достатъчно специфични или приложими за общината. Възможни източници на информация: общински планове за младежта; резултати от проучвания, правени от общината или използвани за целите на планирането; общински служители; представители на други заинтересовани страни, участвали в планирането

2.2. Планирането на младежката политика се основава на нуждите на младите хора от общината

Измерители:

• Резултатите от изследвания се използват за планиране на младежката политика

• Изведените нужди на младите хора съответстват на резултатите от проведено проучване

• Изведените нужди на младите хора са обсъдени с представители на заинтересованите страни

• Предложенията на заинтересованите страни са взети под внимание при планирането на младежка политика

Провеждането на изследвания и диагностика не би имало смисъл, ако след това не се ползва за целите на планирането. Особено важно е в този процес нуждите да се преформулират в цели и приоритети, т.е. последните да са специфични за общината и/или да конкретизират и допълват такива на национални и регионални политически документи, така че да се допринася за решаването на местните младежки проблеми. Възможни източници на информация: общински планове за младежта; резултати от проучвания, правени от общината или използвани за целите на планирането; общински служители; представители на други заинтересовани страни, участвали в планирането

2.3. Съществува действащ механизъм за обратна връзка от страна на младите хора, който влияе върху вземането на решения

Измерители:

• Съществува действащ механизъм за текуща обратна връзка от страна на младите хора относно младежките политики

• Резултатите от обратната връзка се обсъждат със заинтересованите страни и заедно се търсят възможни решения

• Резултатите от обратната връзка се вземат предвид при следващо планиране

• Резултатите от обратната връзка служат за извеждане на добри практики и анализ на неуспехите По същия начин, както планирането на младежката политика, така и проследяването и оценяването й не трябва да изключва нейния основен обект – младите хора. Очаква се общината да има механизъм, с който периодично да получава обратна връзка, доколко предприеманите действия оправдават използваните ресурси, т.е. доколко допринасят за удовлетворяването на нуждите и стремежите на местната младеж. Механизмът за това трябва да е работещ и проактивен, с други думи една форма за обратна връзка на сайта на общината например, едва ли е достатъчна. Също така е важно, получената обратна връзка да се използва за оперативно действие, защото в противен случай ще остане формална. Възможни източници на информация: общински планове за младежта; общински служители; младежки организации; млади хора

ИНДИКАТОР 3. УЧАСТИЕ В МЛАДЕЖКАТА ПОЛИТИКА

3.1. Всички заинтересовани страни (организации на гражданското общество и други сектори на обществото) участват във всички фази на цикъла на политиката.

Измерители:

• В общината има изграден и действащ Координационен съвет по младежки политики, с балансирано представителство на всички заинтересовани страни

• Координационният съвет е устойчива структура и има правила за работа

• Заинтересованите страни са включени, както в планирането, така и в процесите на изпълнение, мониторинг и оценка, отчитане на младежките политики

• Дейността на координационния съвет е публична/видима/прозрачна

Политическият цикъл включва различни етапи, започвайки с планиране на база доказателства и завършвайки с отчет с анализ и оценка на резултатите, което да служи за целите на следващото планиране. За да бъде пълноценен процеса, трябва в него да вземат участие всички заинтересовани страни. Законът предвижда това да става, чрез Координационен съвет по младежки политики, но не задължава местната власт задължително да има такъв. В координационния съвет трябва да намерят място както важните по отношение на младежта институции, така и другите сектори на обществото, сред които попадат и гражданските организации – младежки и работещи за младежта. Местната власт би могла да използва и друг начин да включи заинтересованите страни, стига този начин да гарантира възможност за дебат и съвместно вземане на решения – само даване на предложения или кореспонденция не са достатъчни. Важното е също така да не се ограничава участието само до планирането и евентуално отчитането на дейността, а и до другите етапи, например такива като изпълнението и оценяването. Нещо повече, ако някоя от представените в Координационният съвет институции или организации няма роля в изпълнението на плана, то възниква съмнението за необходимостта от нейното участие в този орган. Възможни източници на информация: общински планове за младежта, техни отчети и оценки; общински служители; членове на комисии по младежта в ОбС; протоколи от Координационни съвети; членове на Координационни съвети; други заинтересовани страни

1.2. Младежките организации участват във всички фази на политическия цикъл.

Измерители:

• В общината се води регистър или база-данни на младежките организации функциониращи на територията й, те са познати на служителите от младежкия отдел

• В общината има изграден и действащ механизъм за включване на младежките организации в планирането на младежката политика

• Освен в планирането, младежките организации са включени и в изпълнението и отчитане на предвидените дейности

• Младежките организации са включени в мониторинга и/или оценка изпълнението и ефективността на общинските младежки планове и стратегии Казаното по-горе по т.3.1. в пълна степен важи за младежките организации, които са легитимни изразители на интересите на местната младежка общност. В процеса на формулиране на младежките политики те са един от ключовите участници, но също така и в изпълнението, проследяването и оценяването на ефективността. В този смисъл е недопустимо отговорните общински служители да не познават

местния младежки сектор и да не го включват в политическия цикъл. С някои уговорки, това важи и за НПО, които развиват младежки дейности на територията, без да отговарят на дефиницията за младежки организации. Макар да не са формално регистрирани, някои младежки структури функциониращи на общинско ниво (младежки съвети, младежки парламенти, видими чрез своята дейност клубове по интереси), също биха били полезни тук и биха могли да се приравнят към младежките организации. Възможни източници на информация: общински планове за младежта и техни отчети, протоколи от Координационни съвети; младежи – членове на Координационни съвети; общински служители; членове на младежки организации и неформални младежки структури.

1.3. Местните власти полагат специални усилия за включване на неорганизирани младежи и младежи с по-малко възможности през целия цикъл на политиката.

Измерители:

• В процеса на планиране на общинската младежка политика участват и неорганизирани младежи

• Общината използва подходи и форми за осигуряване на участие в процесите на оценка на младежките политики от страна на неорганизираните младежки

• В процеса на планиране на общинската младежка политика участват и младежи с по-малко възможности (от малцинства, с увреждания и пр.)

• Младежите с по-малко възможности са включени освен в планирането и в другите фази на политическия цикъл Предвид на възрастта и липсата на опит, би било несправедливо от политическия цикъл да се изключат тези млади хора, които не са организирани в някакви структури. В особена степен това важи за такива, които са с по-малко възможности или по някаква друга причина са в риск от сегрегация и маргинализация. Общинска младежка политика, насочена към всички млади хора и допринасяща за социалната кохезия, трябва да включва по някакъв начин в процеса на вземане на решения и тях. Какви механизми ще изберат за това, оставяме на инициативата на отговорните общински служители, но той трябва да е надежден и да не бъде ограничен само до планирането. Възможни източници на информация: общински планове за младежта и отчети; общински служители; младежи

ИНДИКАТОР 4. МЕЖДУСЕКТОРНА МЛАДЕЖКА ПОЛИТИКА

4.1. Съществува механизъм, използван от местната власт за насърчаване на координирана и всеобхватна междусекторна работа в младежките политики.

Измерители:

• Междусекторното сътрудничество по отношение на общинската младежка политика е ясно регламентирано в комуникационен механизъм

• Междусекторното сътрудничество е утвърдена практика в планирането и реализирането на общинската младежка

• Всички, важни за младежта сектори (като образование, здравеопазване, заетост, жилищна политика, култура, спорт, свободно време и др.), присъстват в общинската младежка политика

• Общината има разработена и/или прилага процедура за устойчивост на междусекторното сътрудничество (управление на текучеството на човешките ресурси) За разлика от Индикатор 2, тук се има предвид реалното междусекторно взаимодействие в изпълнението на една всеобхватна младежка политика, която не пропуска важните за младежта сектори, дори те да не са под контрола на местната власт. Наличието на функционира координационен общински орган, който улеснява работата на междуведомствената политика по въпросите на младежта е важен елемент, но не изчерпва всички възможности. Възможни източници на информация: политически документи на местната власт, като общински стратегии и планове за младежта, правилник и структура на Общинския съвет; протоколи от заседания и други документи на Координационния съвет за младежта; общински служители; членове на ОбС; представители на други заинтересовани страни.

ИНДИКАТОР 5. МЛАДЕЖКА ИНФОРМАЦИЯ И ОРИЕНТАЦИЯ

5.1. Местната власт предоставя информационни услуги на младите хора по въпроси, които ги касаят.

Измерители:

• В общината функционира устойчив младежки информационен център, който се подкрепя със средства от общинския бюджет

• В Общинската администрация и/или в общински структури има назначени специалисти, чиято основна функция е да предоставят информация на младите хора

• Общината редовно публикува календар на дейности и възможности за включване на младите хора в различни форми за квалификация или осмисляне на свободното време

• Общината използва съвременни средства за предоставяне на младежка информация (социални мрежи, приложения за телефон и пр.) с възможност за обратна връзка Наличието на младежки информационен център хостван от местната власт, нейни структури или от други организации подпомага значително процеса на предоставяне на информация, при условие, че е устойчив и че използва механизми както за разпространение на тази информация до целевите групи, така също посредничи на младежите за активно търсене на информация. Поради практиката, подобни центрове да се финансират спорадично от националния бюджет (чрез така наречените МИКЦ), често пъти общините абдикират от задълженията си, считайки въпроса за решен. Ето защо подпомагането на устойчивостта им със средства на общината е ясен знак, че тя се ангажира с предоставянето на младежка информация като част от политика. Разбира се, съществуват и други възможности, както за пасивно, така и за активно предоставяне на информация от местната власт, сред които можем да дадем за пример използването на младежки медиатори или онлайн базирани средства. Възможни източници на информация: общински планове за младежта; общински служители; организации, хостващи МИКЦ; сайт на общината и други онлайн публикации; младежи

ИНДИКАТОР 6. УЧАСТИЕ И СДРУЖАВАНЕ

6.1. Местната власт подкрепя дейността и развитието на младежките организации. Измерители:

• Съществува ясен и функциониращ механизъм младежките организации да бъдат подкрепяни от общината с финансови средства за своята дейност и развитие

• Съществува ясен и функциониращ механизъм младежките организации да получават нефинансова подкрепа от страна на общината за своята дейност и развитие

• Младежките организации оценяват като съществен приноса на Общината в обезпечаване на тяхната устойчивост и развитие

• Общината прилага процедури за гарантиране на публичност на подкрепата на младежките организации (финансова и нефинансова подкрепа) Наличието на работещи младежки организации на територията на общината може да е показател, че местната власт е създала достатъчно благоприятна среда за тяхното развитие. Поради факта, че за това допринасят също и други актьори, като национални и европейски финансиращи програми, частни дарители, граждански сдружения и пр., е необходимо да се измери приносът конкретно

на местната власт – финансов и нефинансов. Най-честата финансова помощ е през конкурси за младежки проекти, но е възможно общината да е намерила и други начини. Нефинансовата помощ включва предоставянето на общинска собственост без наем или при преференциални условия, друго техническо или организационно съдействие и т.н. Всичко това обаче трябва да бъде ясно регламентирано като механизъм, който да не ощетява едни организации за сметка на други, да гарантира равнопоставеност и достъпност. Тук е важно да се получи обратна връзка от самите младежки организации, като ще обърнем внимание и на това, че е желателно помощта да не е само за дейности, а и за административно укрепване, за да може организацията да е устойчива. Възможни източници на информация: общински бюджет (младежки бюджет); решения на кмета и на ОбС; общински младежки план; общински служители; лидери на младежки организации.

6.2. Местната власт подкрепя дейността на младежките групи без правен статут.

Измерители:

• Съществува ясен и функциониращ механизъм младежките неформални групи да бъдат подкрепяни от общината с финансови средства за своята дейност и развитие

• Съществува ясен и функциониращ механизъм младежките неформални групи да получават нефинансова подкрепа от страна на общината за своята дейност и развитие

• Условията за получаване на подкрепа (финансова и нефинансова) за младежките неформални групи не се оценяват като трудни за изпълнение

• Общината, самостоятелно или чрез своите структури, насърчава създаването на нови младежки групи, стига това да е в обществен интерес Наред с формалните младежки структури, местната власт трябва да се грижи и за онези младежки групи, които по една или друга причина нямат или не искат да имат правен статут. Едни от тях възникват спонтанно, по конкретен повод, за решаване на някакъв проблем. Други са продукт на институции, включително на самата община (напр. общински младежки съвети, клубове, доброволчески групи и пр.). Разликата с младежките организации е най-вече в нивото на организираност и институционалност като от тях в по-малка степен следва да се очаква някакъв административен капацитет. По тази причина процедурите за достъп до подкрепа за тях трябва не само да не се различават от тези за младежките организации, но по възможност дори да са пооблекчени. Считаме, че практиката местната власт, както сама, така и чрез своите структури или в сътрудничество с други институции и организации, да насърчава самоорганизирането на младите хора е положителна практика, което е причината да я изброим сред показателите по-

горе. Възможни източници на информация: общински бюджет (младежки бюджет); решения на кмета и на ОбС; общински младежки план; общински служители; представители на младежки неформални групи

6.3. Съществува добра координация между младежките структури и служителите от отдела за младежта.

Измерители:

• Съществуват процедури и практика за регулярни срещи на отговорните служители с младежките структури

• Отговорните служители познават младежкия сектор в общината и неговата дейност

• Представителите на младежките структури оценяват положително сътрудничеството си с отговорните служители за младежта

• Общинският план за младежта се изготвя съвместно с младежкия сектор и дейността на последния през годината е съобразена с целите и приоритетите в него Поради факта, че българските общини рядко имат специален отдел за младежта, тук имаме предвид, всякакви такива, които включват в състава си специалисти с подобни функции, както и да се наричат. За да се гарантира добро сътрудничество, двете страни – общинският отдел (отговорните специалисти) и младежките структури, не само трябва да се познават, специалистите да имат представа за дейността на организациите, но също така системно да си взаимодействат и подпомагат за решаване на текущи задачи. Един от начините това да става са регулярните срещи, които съпътстват изпълнението на младежкия план, проследяват неговия напредък и оперативно планират следващите стъпки. За истинското партньорство, както вече стана дума при други индикатори, младежките структури трябва да са включени във всички етапи на цикъла на младежка политика. От своя страна те също трябва да съобразяват своите годишни програми, с целите и приоритетите на този план и да допринасят за неговото изпълнение. За оценяването на това сътрудничество е логично да питаме преди всичко младежките структури, защото другата страна би следвало да го прилага по силата на своите служебни задължения. Възможни източници на информация: общински младежки план; протоколи от срещи, свързани с него; общински служители; представители на младежки структури (формални и неформални).

6.4. Местната власт предприема действия за насърчаване на гражданското участие на младежите от общината.

Измерители:

• Общината редовно инициира младежки дейности на градско ниво, голяма част от които са станали традиционни и се радват на добро участие от страна на младите хора

• Общината развива младежкото доброволчество чрез подкрепа на подобни младежки структури и/или чрез доброволчески акции по конкретни поводи

• Общината предоставя безплатни за младежите възможности за участие в различни форми на гражданско образование извън училище

• Общината инициира кампании и дейности, които стимулират младите хора да гласуват

• Действията на общината за насърчаване на гражданското участие, изброени по горе, ангажират реално и младежи, които не са в училищна възраст. Този под индикатор измерва активността на местната власт сама или чрез своите структури да инициира различни младежки дейности на общинско ниво. Тези дейности са широк спектър и включват както публични прояви, така и възможности младите хора да доброволчестват или да развиват своите граждански умения. Тук трябва да обърне внимание доколко тези прояви са насочени към всички младежи, а не само тези, които са в училищна възраст. Не на последно място, усилията на общината да развива гражданската активност трябва да включват и подготовката мотивирането и на младите хора като гласоподаватели. Възможни източници на информация: общински планове за младежта и техните отчети; общински служители; сайт на общината; младежи

6.5. Местната власт предприема действия или развива програми с нейна подкрепа, насочени към включване на млади хора от малцинства и в неравностойно положение.

Измерители:

• Действията на общината за насърчаване на гражданското участие, ангажират реално и младежи, които са от уязвими групи и малцинства.

• Общината развива специални програми и дейности за насърчаване на младежкото участие сред уязвимите групи млади хора.

• Общината подпомага структури, които работят с младежи от малцинства/уязвими групи младежи за активното им включване в обществения живот.

• Участието на младежи от етнически малцинства в младежките дейности извън училище е адекватно на демографския състав на общината Социалната кохезия и борбата с маргинализацията и социалното изключване трябва да бъде сред основните приоритети на

всяка местна власт, която се грижи за всички свои граждани. В особена сила това се отнася за младежта. Възможностите за интервенция отново са две – общината сама да се ангажира с конкретни действия или да подпомага действията на други агенти в това направление, каквито са например организациите на хората с увреждания или на малцинствени групи. При проучването трябва да се обърне внимание и на това доколко младежите от малцинствата са включени в младежките дейности в съответствие с етническия състав, т.е. процентът им на участие да отговаря на демографския процент. Възможни източници на информация: общински планове за младежта и техните отчети; общински служители; НПО; младежи в неравностойно положение и от етнически малцинства; други младежи

ИНДИКАТОР 7. РЕСУРСИ ЗА МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ

7.1. Общинският младежки бюджет е ефективен инструмент на общинската младежка политика.

Измерители:

• Разходите за младежки дейности са планирани отчетливо в общинския бюджет и заделената сума се използва по предназначение (младежки бюджет)

• Общинският бюджет обезпечава преобладаваща част от разходите по общинския план за младежта, включително с до финансиране

• Общинският бюджет финансира изграждането и поддържането на младежка инфраструктура • Общината използва финансиране по европейски програми за младежки дейности и/или за развитие на младежка инфраструктура

• Общинският бюджет подпомага младежките организации и/или младежки инициативи, дори когато последните не са включени в годишния план Общинският бюджет трябва да бъде от най-важните инструменти на младежката политика на местната власт. Той трябва да подкрепя реализацията на общинския план за младежта, въпреки факта, че може той да бъде финансиран и от други източници. Процентът на тази подкрепа е показател, който трябва да бъде отчетен. Заделянето на средства за поддръжка и развитие на младежката инфраструктура също е подобен показател. За до финансиране на младежки дейности и младежка инфраструктура могат да се ползват и европейски фондове, като тук имаме предвид инициативността на местната власт за привличането на подобни средства. Последният показател касае гъвкавостта на финансирането, която трябва да създава възможности и текущи инициативи на младите хора да бъдат навреме подкрепяни. Възможни източници на

информация: общински бюджет; общински план за младежта и неговия отчет; общински служители; младежки организации

7.2. Общинският младежки бюджет финансира текущи инициативи на младите хора.

Измерители:

• Общината има програма за финансиране на младежки дейности на конкурсен принцип, до която имат достъп младежки организации

• Общината има програма за финансиране на младежки дейности на конкурсен принцип, до която имат достъп неформални младежки групи

• Общината има друг ефективен механизъм, по който е в състояние да финансира или дофинансира текущи инициативи на младите хора

• Средствата от младежкият бюджет за финансиране на текущи инициативи през последните години се увеличават, включително поради увеличен интерес

• Младежките организации и неформални групи считат, че общината ползва прозрачен и ефективен механизъм за финансова подкрепа на техните инициативи Както вече стана дума, важно е финансовите инструменти на политиката да са достатъчно гъвкави, така че да отговарят на нуждите на младите хора. Освен като инструмент на по-дългосрочното планиране, бюджетът трябва да предвиди и възможности за своевременна подкрепа на младежките инициативи, които трудно ще дочакат следващата финансова година, за да бъдат включени в плана. Едно от възможните решения са конкурсите за младежки проекти, стига те да разполагат адекватен ресурс и честни правила, даващи равни възможности на младежки организации и групи да участват. Обяснения, че липсва интерес и по тази причина не се правят конкурси или затова заделената сума е малка, са камъни в същата градина, защото роля на общината е да развива този интерес. Въпреки, че конкурсите са популярна форма, общината може да е намерила и друг механизъм да реакция, който да е ефективен. Също така тя може да привлича и средства от други източници, извън общинския бюджет, което също може да се отчете като положително, стига ролята на местната власт в това да е ключова. Възможни източници на информация: общински план за младежта; регламенти на конкурса; общински служители; лидери на младежки организации и неформални групи

7.3. Съществува добре развита, поддържана и достъпна за младите хора младежка инфраструктура на територията на общината.

Измерители:

• Общината разполага с развита специализирана младежка инфраструктура, удовлетворяваща нуждите на младите хора за забавление и развитие в свободното време

• Общината предоставя възможности младите хора да имат „свои" пространства (вкл. закрити), без това да е свързано с развитие на дейности

• Младежката инфраструктура е достъпна за всички млади хора

• Младежката инфраструктура се поддържа и развива

• Младежката инфраструктура е популярна сред местната младежка общност, включително и сред младите хора от уязвими групи Тук на първо място трябва да поясним, че под „младежка инфраструктура" имаме предвид сгради и съоръжения, които са предназначени изключително за ползване от страна на младежи. В този смисъл напр. читалището не е такава инфраструктура (независимо, че се ползва и от млади хора), докато младежкият дом е. Ползването на младежката инфраструктура не се ограничава единствено с младежките дейности, важно е също младежите да имат свои места, в които могат да се събират и да прекарват времето си заедно, като алтернатива на кафенета и питейни заведения. В идеалния случай биха могли да се грижат за тези места сами. Инфраструктурата трябва да е достъпна за всички млади хора, учещи и завършили образованието си, от малцинствен произход, с увреждания и пр. Използвайки общинския бюджет или други източници, местната власт трябва да се грижи за нея, като я поддържа, развива и обогатява. Възможни източници на информация: общински бюджет; общински служители; младежки организации; други НПО; младежи от малцинствен произход; младежи с увреждания; други младежи

7.4. Местната власт се грижи за професионалното развитие на младежки работници Измерители:

• Общината разполага с регистър/база данни на младежки работници от общността

• Общината има практика да провежда срещи с младежки работници за обсъждане на младежки дейности

• Младежките работници участват в консултативни и/или координационни органи за младежка политика

• Общината търси възможности и/или прилага дейности за обучение, развитие и повишаване на квалификацията на младежките работници Ключов фактор за младежката

работа са младежките работници. Макар в страната тази длъжност да не е съвсем популярна, ще уточним, че за целите на изследването ще имаме предвид всички онези специалисти, които пряко работят с млади хора извън училище, в свободното им време. С под индикатора измерваме тяхната подготовка да се справят с предизвикателствата на младежката работа и доколко местната власт подпомага професионалното им развитие. От показателите е видно, че не се ограничаваме само до служители на щат в общинската администрация и нейните структури (като например младежки дом или център), но и онези, които работят в гражданския сектор и особено в младежките организации, и които обикновено не разполагат с бюджет за квалификация. За да е по-достоверна информацията, трябва да се чуе мнението и на двете страни – на местната власт, но и на самите младежки работници. Възможни източници на информация: общински план за младежта и отчета му; общински служители; младежки работници (общински структури, НПО)

7.5. Общината разполага с достатъчен и квалифициран персонал за развитието на младежките политики.

Измерители:

• Общината има достатъчно специалисти или експерти, ангажирани с отговорност за младежките дейности, което е отразено в длъжностните им характеристики

• Общината осигурява въвеждащо и поддържащо обучение на служителите „Младежки дейности", например чрез възможност за обмен на добри практики

• Общината насърчава и подкрепя служителите „Младежки дейности" – проактивно изпълнение на служебните ангажименти и инициативност

• Служителите „Младежки дейности" са разпознаваеми в общността и достъпът до тях е улеснен за представителите на младежката общност, включително и младежи от уязвими групи Едва ли има съмнение, че правенето на политики също изисква квалификация и опит. Недостатъчният собствен ресурс би могъл да се компенсира с външна експертиза, но все пак се очаква в общинската администрация да има компетентни и отговорни хора относно младежката политика. Професионалното развитие на тези хора също е отговорност на местната власт. Възможни източници на информация: общински служители; структура на Общинската администрация; длъжностни характеристики

ИНДИКАТОР 8. ПОЛИТИЧЕСКА АНГАЖИРАНОСТ И ОТЧЕТНОСТ В ПОЛИТИКАТА ЗА МЛАДЕЖТА

8.1. Съществува ясна ангажираност на местната власт с младежките въпроси Измерители:

• За местната власт младежта е деклариран приоритет, подкрепено с политически документи • В общинската администрация има отдел и/или специалисти, в основните задължения на които е вписана младежката политика

• В структурата на Общинския съвет има комисия за младежта

• Общината има младежки бюджет, който е адекватен на нуждите и непрекъснато нараства Въпреки, че повечето общини декларират младежта като неизменен приоритет, това трябва да може да се докаже. Показателите включват не само документални доказателства (стратегии, оперативни планове, решения на ОбС и др.), но също наличието на заделен адекватен ресурс – и финансов, и кадрови. Така например липсата дори на един специалист по младежките въпроси в Общинската администрация или отсъствието на думата „младеж" в имената на постоянните комисии на Общинския съвет, едва ли е добър атестат, че за тази общинска управа младежта е приоритет. По същия начин стои въпросът с младежкия бюджет и неговия размер. Възможни източници на информация: управленческа програма; общински планове; общински бюджет; структури на Общинската администрация и на Общинския съвет; общински служители

8.2. На всички етапи на политическия цикъл на политиката за младежта редовно се изготвя публично докладване от страна на местната власт. Измерители:

• Отчитането на изпълнението на младежкия план е съпроводено с оценка и препоръки, които се вземат предвид при следващо планиране

• Функционират механизми и системи за мониторинг и оценка на изпълнението на младежките политики, пряко организирани от местната власт

• Както младежкият план, така и докладът с оценка на изпълнението му са лесно публично достъпни

• Докладването се извършва публично, като с резултатите и изводите се запознават своевременно всички заинтересовани страни Изпълнението на планове и стратегии трябва да бъде съпроводено с анализ и оценка, за да може политическия цикъл да влезе в следващия си оборот с ясни цели. Общината трябва да използва разписани процедури, по които да става мониторинга и оценката, като е желателно те да включват не само общински служители. Публикуването на изводите и препоръките е задължително, но не е достатъчно. Добра практика

е отчитането на изпълнението да не става единствено пред Общинския съвет, а да достига и до заинтересованите страни, в това число до самите млади хора. Политическата ангажираност на местните власти се изразява и в готовността им да дискутират и обсъждат представените резултати, в които младите хора да разпознаят ангажиментите на местните власти и да „валидират" отчетените резултати и напредък. Едностранното изготвяне и представяне на доклада (само от страна на местните власти) без в изготвянето му да са проведени дискусии с целевата група влияе негативно на неговата прозрачност и ефективност. Възможни източници на информация: доклади на плана за младежта; решения на ОбС; сайт на общината; НПО; младежи

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИНДИКАТОРИ

ИНДИКАТОР 1. ОБРАЗОВАНИЕ

Измерители:

• Общината развива програми и проекти, насочени към подобряване на образованието и обучението на младите хора в общината

• Общината се грижи за превенция и ограничаване на отпадането от училище на младите хора преди да завършат средно образование Тук става дума за такива програми и проекти, независимо от източника им на финансиране, които над граждат, допълват, модернизират и развиват общинската образователна система – както като инфраструктура и материална база, така и по отношение на другите важни елементи като например разкриване на нови специалности, факултети, квалификацията на преподавателите и всичко друго, което повишава качеството на образованието и го доближава до нуждите на пазара на труда. Важно е да се отбележи, че под образование и обучение не следва да се разбира единствено такова, предлагано в училище или университет. Друг много съществен сегмент, в който местната власт има отговорности, е обхващането на младежите в образователната система и то не само на тези, които са в задължителната училищна възраст (напомняме, че фокус на изследването е младежката политика). Ще обърнем внимание, че в образователната сфера, както и в другите изброени по-долу е необходимо да се види конкретно приноса на местната власт, който да се отдели от този на други министерства и ведомства, имащи отношение към нея.Възможни източници на информация: общински планове и отчети, общински бюджет, програми и проекти на общината, общински служители

ИНДИКАТОР 2. ЗАЕТОСТ

Измерители:

• Местната власт допринася за професионална информация и ориентация на младите хора.

• Местната власт развива програми и проекти за подпомагане включването на младите хора на пазара на труда.

• Общината реализира свои програми или дейности, насочени към насърчаване на наемането на млади хора.

• Местната власт насърчава младежкото предприемачество и самонаемане. В сфера като заетостта, общините също имат своята роля, независимо, че съществуват и други механизми. В показателите са изброени различни възможни форми на общинско участие – от предоставянето на информация и професионалното ориентиране на младежите, през трудово посредничество (напр. чрез младежки медиатори), до младежкото предприемачество. Местната власт би могла както сама да се ангажира с този процес (включително, чрез общински структури, финансирани от нея), така и да помага други местни агенти – напр. посреднически бюра, бизнес инкубатори и пр. Възможни източници на информация: общински планове и отчети, общински бюджет, програми и проекти на общината, общински служители, млади хора

ИНДИКАТОР 3. ЖИЛИЩНА ПОЛИТИКА

Измерители:

• Местната власт подпомага жилищното осигуряване на младите семейства Задържането на младите хора в общината минава през тяхното жилищно осигуряване, особено на младите семейства. Най-честият начин за подкрепа е настаняването в общински жилища на нуждаещите се, но би могло да има и други начини. Трябва да се провери дали младите семейства се ползват с някакви преференции, както документално, така и като реална практика (напр. има ли настанени по този критерии през последните три години). Възможни източници на информация: общински служители, общински програми

ИНДИКАТОР 4. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Измерители:

• Местната власт предприема или организира дейности за насърчаване на здравословен начин на живот и поведение сред младите хора.

• Местната власт създава условия за здравословни алтернативи в свободното време на младите хора

• Общината допринася с действия или свои програми за превенция на вредното поведение сред младежта. Местната власт би могла да се грижи за здравето на младите хора като развива инфраструктура, която ангажира свободното време на младите хора в здравословни избори. Също така за това би биха допринесли програми и проекти, реализирано от нея, нейни структури или други организации (но с нейна реална подкрепа), които предлагат такива здравословни алтернативи или осъществяват превенция на негативни явления сред младежта като тютюнопушене, употреба на алкохол и наркотични вещества, рисково сексуално поведение и т.н. Тук не се включва помощта за спортните клубове, която е обект на друг индикатор. Възможни източници на информация: общински служители, млади хора

ИНДИКАТОР 5. КУЛТУРА

Измерители:

• Местната власт подкрепя ресурсно културни предложения, ориентирани специфично към млади хора

• Местната власт (и нейните структури за младежта) подкрепят развитието на творчеството сред младите хора Индикаторът измерва доколко в културния календар на местните културни институции, финансирани от общината или подкрепяни от нея, има внимание специфично към младежката аудитория. Разбира се, би могло да има и други културни форми със същата целева група, които общината да развива – например самата тя да организира младежки фестивали, концерти и т.н. Творческото развитие на младите хора също е във фокус, но трябва да се има предвид, че тук от съществено значение е достъпността на предлаганите дейности – те трябва да са безплатни за младите хора, да са достъпни и за такива в неравностойно положение, от малцинства и пр. Не на последно място отново трябва да се отчита и участието на младежите, които не са ученици или студенти. Възможни източници на информация: културна програма на общината и на общински културни институции, общински служители, млади хора

ИНДИКАТОР 6. СПОРТ

Измерители:

• Местната власт инвестира и развива младежката спортна инфраструктура

• Общината подпомага развитието на младежкия спорт за постижения

• Общината развива стратегии за подобряване на достъпа на младите хора до спортни дейности и развитие на масовия младежки спорт. Показателите засягат както спортът за постижения, така и масовия младежки спорт, като местната власт трябва да се грижи и допринася и за двата. Това става чрез подкрепа на спортни клубове и изграждане/поддръжка на спортна инфраструктура, но и чрез целенасочени дейности и програми за насърчаване на младежкото участие в спорта. Възможни източници на информация: спортна програма на общината, общински служители, млади хора

ИНДИКАТОР 7. МОБИЛНОСТ

Измерители:

• Местната власт работи за адаптиране на градския и междуградския обществен транспорт към потребностите от мобилност на младите хора в общината

• Местната власт предприема действия и програми, насочени към насърчаване на използването на транспортни алтернативи от младите хора в общината. Под мобилност в случая се разбират възможностите за предвижване на младите хора в рамките на общината, които да облекчават тяхното участие в ежедневни дейности (вкл. образование, заетост), културни мероприятия и такива за свободното време, т.е. да водят пълноценен живот. Транспортната система трябва да е съобразена с техните специфични нужди, както и да е достъпна, предвид, че част от младите хора не разполагат със собствени средства. Освен това трябва да се обърне внимание и на онези, които живеят в отдалечени селища или квартали, защото може да се окаже, че за тях ограничената мобилност води до риск от изключване и маргинализация. Не на последно място, общината би могла да допринася за развитие на транспортни алтернативни за младите хора, като например изгражда и поддържа вело алеи и пр. Възможни източници на информация: общински служители, младежки работници, млади хора Скалата за оценка на изпълнение на индикаторите е четиристепенна, по подобие на светофара (с един цвят повече) и включват следната примерна формулировка: - 4 т. (зелено) – действията по съответния индикатор и неговите измерители се изпълняват напълно, покрива необходимото съответствие или във висока степен и отговарят на нормативните документи и/или изисквания, което удовлетворява напълно или в много голяма степен заинтересованите страни – 75 – 100%; - 3 т. (жълто) – действията по съответния индикатор и неговите измерители се изпълняват в по-голяма степен и отговарят на нормативните документи и/или изисквания, което удовлетворява напълно или в много голяма степен заинтересованите страни – 50 – 75%; - 2 т. (оранжево) – действията по съответния индикатор се изпълняват, но не в пълен обем или в достатъчна степен на съответствие и подлежат на корекция предприемане на допълнителни действия или въвеждане на нови такива за удовлетворяване на заинтересованите страни – 25 – 50 %; - 1 т.

(червено) – действията по съответния индикатор не се изпълняват или изпълнението е неудовлетворително за заинтересованите страни и се изисква или очаква въвеждане на нови коренно различни подходи за изпълнение на дейностите – 0 – 25 %. Оценката на индикаторите следва да е обективно проверима и да бъде подкрепена със съответния доказателствен материал или да се регистрира неговата липса. При разслояването и определянето на оценките (% на изпълнение) ще се взема пред вид с приоритет публичната информация или документи, доказващи степента на оценяване, както и характера на съответния индикатор – съответствие и изпълнение на задължителни или препоръчителни законови изисквания и норми.

Инструментариум за събиране на информация

Методи за събиране и анализ на информация за осъществяване на гражданския мониторинг и оценка на общинската младежка политика

За целите на настоящата методика ще бъдат използвани следните методи:

• Пасивни – събиране и обработване на публична информация, налична и достъпна в интернет, статистически данни, публикувани релевантни документи за дейността на местните администрации – стратегии, програми, планове, отчети и други;

• Активни – преки интервюта с представители на целевите групи, анкетни проучвания, фокус групи. Активните методи от своя страна могат да бъдат разделени на качествени и количествени:

• Качествени методи: структурирани интервюта и фокус групи със заинтересовани страни – общински служители, служители на общински структури, членове на Координационни съвети, младежки работници, младежки лидери и др.

Тези методи ще предоставят възможност да се събере информация относно реалното състояние в общината, постиженията и нерешените проблеми, удовлетвореността от младежките политики и пр. Предварително ще бъдат разработени ръководства за интервюта и фокус групи с различните респонденти;

• Количествено анкетно проучване лице в лице с бенефициентите на младежки политики, преди всичко на младите хора от общината, учащи и работещи, без да се пренебрегват тези с ограничени възможности, от малцинствен произход и т.н. Тези проучвания ще предоставят възможност да се получи информация да основните потребности и степента, в която младежките политики ги посрещат. Предварително ще бъдат разработени количествени

въпросници с различните видове респонденти. Очаква се на ниво община да бъдат осъществени интервюта и анкетирани средно около 200 участника.

По 50 участника на всеки анкетьор от различни групи и заинтересовани страни като ще се търси баланс между тях, за да се съберат и анализират данни от различни гледни точки.

КАЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ МЕТОДИ

На база на нуждите от информация по индикатори и възможните източници е планиран следният обхват на структурираните интервюта и фокус групи:

- Планирани интервюта и фокус групи с местната власт
- Интервюта с други публични структури
- Интервюта с граждански структури

КОЛИЧЕСТВЕНИ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ МЕТОДИ

Обхватът на количествените методи е планиран съобразно нуждата от обратна връзка от основните бенефициенти на младежките политики с цел максимална представителност.

Планирана е квотна извадка по следните критерии: възраст, пол, социален статус (неравностойно положение), икономическа ангажираност (работещи/безработни), образователен статус (ученици/студенти), гражданска активност (членове на формални или неформални организации/неангажирани).

ЕТИЧНИ ПРИНЦИПИ

В рамките на планираните видове проучвания няма да бъдат събирани лични данни на участниците. Ще бъде приготвено обяснение за участие, в което ще бъдат описани целите и задачите на проучването, начина на събиране на информация, правото им на избор на участие, отговаряне на въпроси и прекъсване на участието по всяко време.

За събиране на информация в проучването ще бъдат използвани два основни инструмента - Анкетна карта – 2 вида и Въпросник.

1. Анкетна карта

Анкетната карта се конструира на база предварително предложени и обсъдени въпроси от тримата експерти по Д2. На база предложени около 20-30 от всеки експерт въпроси за анкетата и въпросника (широк лист въпроси), т.е. общо бяха систематизирани и оформени финално въпросите, които са „гръбнака" на анкетното проучване. С цел по-ясна конкретика и фокусиране на отговорите, всички въпроси са избрани да бъдат с множествен отговор (multiple choice), като анкетираните имат право да посочват всички валидни според тях отговори. Има и възможност за свободен (открит) отговор, където анкетираният може да посочи отговор извън изброените, като възможни в зададените въпроси.

В началото на анкетната карта има инструкция, която ясно описва целта и начина на попълване на анкетата. Отделено е място и за попълване на социално-демографски данни на анкетираното лице с цел, съобразяване с предварително зададените параметри на групата на респондентите. Предложението е анкетата да бъде анонимна с цел максимално автентично изразяване на позиция, но при желание, анкетираният може да попълни своите данни.

Анкетата ще се провежда от анкетьор (в случая са четирима експерти по дейност 4). За целта анкетьорите ще преминат предварителен инструктаж. Всеки експерт ще анализира получените данни от своите анкети за всеки въпрос поотделно, като ще се търси сравнение, обобщение и специфика на отделните отговори по анкетирани групи хора, както и по всички други предварително заложени характеристики (възраст, пол и т.н.) за което ще бъде изработена нарочна матрица. Накрая ще има обобщение върху всички отговори, събрани от анкетите от съответния анкетьор.

Приложение: Образец на Анкетна карта – /2 вида/

2. Въпросник

Във въпросникът са включени въпроси от разширени тематични области. Във въпросника влизат за обсъждане теми, които пряко касаят работата на всеки специалист, който има отношение към темата за младежки дейности. Самите теми са извлечени от експертизата на тримата експерти по Д 2 по проекта, както и са систематизирани важни области за анализ, свързани с отговорите на проведеното анкетно проучване с граждани. Всяка област (от въпросника) съдържа няколко твърдения в отворена форма, които биват представени на интервюираните от анкетьорите под формата на структуриран разговор и дебат. В някои от областите са допуснати и възможни отговори, от които интервюираният да избира, но винаги има възможност и за свободен отговор, като избегне посочените. Целта на полуструктурираното интервю (понеже има структура, която е гъвкава и зависи от процеса на развитие на интервюто) е да събере максимално широко гледните точки, предимствата,

рисковете и предложенията, които дават представителите на всички интервюирани групи, свързани пряко или косвено с младежките политики развивани от община Брезник. За целта интервюиращите ще бъдат подготвени да проблематизират, доразвиват и доуточняват отговорите на интервюираните, като за целта ще водят записки по време на интервюто, както и ще осмислят цялостната атмосфера и отношение на интервюираните към проекта и отношението към младежките политики след проведеното интервю.

Приложение: Образец на Въпросник

Инструментариум за обобщаване и анализиране на информацията.

1. Инструменти за обобщаване на информацията - МАТРИЦИ

1.1. МАТРИЦА ЗА ОБОБЩАВАНЕ НА АНКЕТНИ КАРТИ

Обобщението на събраната информация в Анкетната карта и Въпросника ще бъде направено по критерии, позволяващи количествени и качествени обобщения на изразените мнения. За нуждите на фундаменталния анализ, са изготвени матрици, както следва:

- Google Form - за обобщаване на данните от Анкетната карта и от Въпросника

- Тези две електронни матрични форми позволяват импортиран е/експортиране и количествено обобщение на информацията, събрана чрез двата основни инструмента на изследването.

- Excel Form - за селектирано сумиране и анализ (хоризонтален и вертикален) на събраните данни от двата инструмента, - има ли го това в действителност или не?

- Хистограми, инфограми и органиграми на постигнатите резултати. На база статистически алгоритми и връзки имплементирани в платформата Google Forms екипът ще има възможност да установи реалните проблеми на обществото по отношение младежките политики.

1. МАТРИЦА ЗА ОБОБЩАВАНЕ НА ВЪПРОСНИЦИ

Инструменти за нуждите на анализа

2.1Доклад с анализ и оценка от проведеното анкетно проучване

Този доклад ще бъде изготвен на база направените обобщения в матриците. Анализът ще бъде направен в доклад, изработен от експерти по Проекта. В структурата на доклада ще са

включени обобщение на събраната информация от проучването и нейния анализ. Докладът има следното съдържание:

Съдържание:

Въведение

Цел и основни практически задачи на анкетното проучване

Целеви групи на проучването

Обща постановка на проблема и основания за анализ

Инструментариум за събиране на информация

Анкетна карта първи вид

Анкетна карта втори вид

Въпросник

Анализ и оценка от проведеното анкетно проучване